

En örns berättelse

En örns berättelse

episk dikt på daktyler

av Christian Lanciai (1974).

Copyright © Christian Lanciai 1974

Första delen.

1.

Boet låg ensamt på berget. En enda stursk unge låg stilla däri ivrigt väntande på föräldrarna och deras mat. Han var hungrig och orolig. Men så var de där.

"Har du sett någon människa medan vi varit bortflugna?" löd deras omedelbara fråga, och ungen svarade tryggt och med säkerhet:

"Nej."

Och föräldrarna andades ut och kände sig säkra för ännu en dag, varpå mat gavs åt pojken. De upphörde aldrig att tala om människorna, mana sin son att akta sig för dem och fly när han såg dem, ty död, skräck, förstörelse och hemsk ruin var det enda de någonsin bringade. Det var människornas fel att de nu var de enda av sitt stolta släkte som ännu hade ett bo i trakten. Alla andra hade försvunnit från landet för gott på grund av maskiner och vägar som människor kört fram och förstört deras land med. Sådana sanna och hemska berättelser blev den ende och älskade sonen matad med allt från sin barndom så länge han bodde i boet. Han lärde sig att frukta den onda människan, och alla andra djur i fjällvärlden där de levde var av samma mening som hans föräldrar. Av berguven, som sett sin egen kusin satt som kråkskrämma uppstoppad i en människoodling, delgavs han ett sådant bittert och avgrundsdjupt människohat att han aldrig mera vågade gå på visit hos den gamle och sure igen. Aldrig ville han hata ett meddjur. Han kunde frukta människan, men att hata henne var för honom omöjligt. Dock var tecknen på människornas grymhet i dalen så omfattande att han blev betänksam. Det fanns ej ett djur, ej en fågel och ej ens en fisk som hade ett enda gott minne av människan. Hela naturens erfarenheter av människan var enbart totalt dåliga. Alla kände bekanta som fastnat i fällor och flätts, som halshuggits, kokats i grytor och ätits, och alla berättade om forna dagar då ståtliga arter, familjer och flockar av härliga djur vandrat kring i den vackra dalen och förökat sig där, men som sedan av människor fördrivits eller tvingats till flyttning av dammar och fula människobyar. Det fanns inga laxar kvar i älven, alla renar var borta, och rovfåglar, ugglor och uvar var bortflugna eller utrotade. Alla dessa beklämmande sanningar gjorde vår örn snart fundersam. Om fordom det gått till som så – vad skulle det då bli av framtiden? Sorgsen och oroad flög han och gick för sig själv djupt försjunken i dystraste tankar, när han plötsligt fick en idé. Kanske det funnes bättre och ädlare världar bortom och utanför vidsträckta älvdalen? Tänk om dessa människor bara fanns där i dalen och världen i övrigt var god? Ganska uppmuntrad och inspirerad flög han raskt hem till föräldrarna och ställde frågan till dem:

"Finns det människor och död även utanför detta vårt land?"

"Ja," var det kärva tillintetgörande svaret. Men den vackra ungfågeln återtog:

"Hur är ni så säkra på det?"

"Far själv ut och se efter!" var pappans bestämda svar.

Och den unge och starke lade de orden på minnet och begrundade dem mycket länge och väl. De förföljde hans sinne och kom i hans drömmar på nytt tills de nästan liknade en fix idé. Snart såg han de profetiska orden som något av en ödets maning. Han smakade på dem och såg deras frukter och konsekvenser i vackra visioner. Till slut blev de för honom ett tydligt livskall. Han såg det till slut som en uppgift för livet att ute i främmande världar flyga omkring för att se om det någonstans funnes en värld som ej människor förstört och samtidigt se och ta reda på hur kamrater och andra djur hade det i främmande världar. Ingen fick del av hans planer, och en dag i maj gav han sig plötsligt iväg. Han sågs flyga högt ovan den vidsträckta dalen. Alla som då såg mot himmelen såg hans sällsamma härliga form och figur: en förunderligt fängslande syn. Både människor, rådjur och bävvar gav akt på hans flykt och berättade för andra djur och bekanta om saken. Det blev diskussion bland eliten i hela den urgamla bygden, bland människor och ugglor och järvar, som såg hans avfärd mot söder såsom ett aktningsvärt omen. Hans kraftiga välväxta vingar bar honom upp emot skyarna högt över vidsträckta jorden och fyllde hans själ med en känsla av frihet och kraft. Här i luften, om ej någon annanstans, härskade ändå ej våldsamma onda farliga fula omänskliga människor.

Strax hördes borta i fjärran ett ljud som han aldrig i sitt unga liv hört förut. Det var ett ont ilsket brummande surrande småningom öronbedövande oljud, som tilltog i skräckinjagande styrka.

"Vad är det för fågel som låter så där?" tänkte ynglingen, varpå han spejade åt alla väderstreck. Borta i öster sågs något ofantligt och fågellik men föga levande väsen i fruktansvärd fart och med vrålände rytande styra i rakaste riktning mot honom i syftet, antagligen, att attackera just honom, den ensamme. Sådant var jättens, vidundrets och drakens otroliga utseende att vår örn icke kunde förmå sig till att taga djuret på allvar. Han greps av ett oemotståndligt begär att se närmare på det absurda odjuret. Sådant det verkade kunde han blott vara skeptisk inför det. Bedövad av vrålet, förblindad av jättens förfärliga fart och berusad av farans ofattbara förfärlighet lät han den vrålände fågeln med styva orörliga vingar styra rakt på honom. Han ville se denna otrolighet i vitögat. Störtande kom den mot honom. Den hade ej två ögon som alla andra men minst ett par dussin. De måste ha sett honom, ty med ens skedde något med vingarna, och plötsligt så väjde den nedåt för honom. Innanför några av ögonen hann han se några stirrande människoansikten. Då fick han nog. Det räckte för honom. Han flydde mot bergen. Men människovidundrets väjning för honom blev katastrofal. Planet hade för honom väjt nedåt och litet åt sidan och störtade nu mot ett plötsligt uppstickande fjäll. När han såg efter människofågeln såg han hur det räddningslöst kraschade i en kaskad av brinnande lågor. För honom hade det väjt, men det hade ej kunnat väja för berget. Han tänkte:

"Vad är dessa människor för ena? De är gjorda för ett liv nere på jorden, som björnar och kronhjortar. Varför flyger de då? Naturligtvis kan det bara gå galet. Dessutom har de nu smutsat ner och förstört hela nordberget och gjort det till en avskydd plats för många år framåt, där ingen kan bo eller landa. Jag hoppas ej vänner var bosatta där. Ja, när människor flyger så flyger de bara i luften."

Och vidare flög han mot väster, en aning besviken över att människor ej ens lät himmelen vara i fred.

Nära gränsen mot Norge befann sig en ensam och sorgmodig järv. Örnen såg honom nere på fjällslutningen, styrde ner mot den arme och frågade honom hur det stod till.

"Ack, jag stackars olycklige!" kved den ledsne och ensamme järven. "Jag flyttar och flyttar, och ingenstans får jag nå'n ro."

"Inte kan väl samerna köra dig ur landet?"

"Nej, kära samerna har jag ej något emot, men de grymma och malliga männen från söder är min stora olycka. Medelst maskiner, vidunder och hemska traktorer far de omkring överallt, skrämmer bort oss, förstör våra bon och gör slut på allt liv i naturen. Man kan ej ens ta sig en middagslur utan att de kommer farande ur varje snår på förfärliga vrålande snöscootrar, som de ej själva ens ser att kör sönder allt liv i naturen. Jag arme! Min hela familj är förlorad och slut, och jag själv är snart ute ur leken också. Jag blott flyr och flyr vidare, vandrar och irrar allt längre bort till fjärran länder och trakter, där ständigt blott nya och hemskare fasor och faror väntar mig. Ve mig, jag arme!"

Så sade den sörjande järven och vandrade vidare bort medan örnen med vemod såg efter sin vän. Snart lyfte han dock på nytt och for bort över snötäckta landet. Han styrde sin kosa mot bergen i väster och kom snart till Norges oändliga ryggar av höga aldrig upphörande eviga ödsliga fjällkedjor. Över dem for han och kom så till väldiga brusande stormiga havet, den mäktiga gråa och kalla men rika Atlanten. Han hade ej någonsin sett havet förr. Han var aningen rädd först men greps se'n av makten och oändligheten, den väldiga storheten som detta hav så berusande fyllde hans fastländska sinne med. När han så satt på en klipphylla ovanför stranden kom plötsligt en frände och höll honom sällskap.

"Vad gör du vid havet, kusin?" löd den mörkbrune ädlingens tilltal. En havsörn var han och som sådan helt grann.

"Jag söker på jorden en plats som ej människor kan finna och störa, fördärva och tömma på liv, exploatera och döda."

"Du var mig en sällsynt gestalt. Har du funnit en sådan?"

"Ej ännu. Men vem är du? En havsörn jag ser att du är, och som sådan jag hälsar dig såsom en frände, men var har du din respektabla familj?"

"Den är död," sade havsörnen bittert. "Den siste av hela min ätt ser du här bredvid dig, den ende som ej dukat under av hela min ätt."

"Hur många var ni en gång?"

"Jag hade tre syskon, två systrar och en liten broder. Min broder blev fångad av människor och dödad. Min äldsta och vackraste syster dog av förgiftning: hon åt av en sjöfågel som blivit smittad av någon av dessa livsfarliga gifter som människorna sprider omkring sig i okunnighet varhelst de huserar. Min andra jungfruliga syster blev även förgiftad på likadant sätt."

"Vad är det för gifter du talar om?"

"Känner du inte den mänskliga gamen, hyenan, vår orm i vårt annars så ljuvliga paradiset? Vet du ej att vart hon än ställer kosan är hennes spår död och fördärv, säker undergång, sjukdom, pest och förbannelse? Har du ej sett våra smutsiga hav och alla de stränder som mänskan gjort svarta av olja? Om du så sätter en fot i den mänskliga ondskan, vars kroppsgestalt oljan är, är du säkert död inom kort. Jag har sett många tusenden döda havsfåglar ruttna vid svarta och smutsiga stränder, och allt vad de gjort för att stinkande drunkna i smutsdöden var att i misstag sätta sin fot i den mänskliga oljan. Det finns ej ett hav som ej människor fördärvat, förvandlat till döende smuts och berövat naturen. Förlåt mig, jag skrämmer dig, men jag är själv en som lever av havet." Han tillade stilla med nedslagen blick de bevingade orden: "Jag ber dig om ursäkt för mitt hemska hat och min vrede mot mänskan, väl medveten om att

du ädlare är än vad jag är och aldrig kan hata ett levande väsen på jorden. Se, ödmjuk och barnslig är jag nu åter, min vrede är slocknad och borta ur hjärtat. Men säg mig: du söker alltså på jorden en icke befläckad natur och tror att en sådan kan finnas?"

"Det gör jag."

Den följande fråga som havsörnen ställde sin nya bekantskap var halvt under rösten:

"Får jag följa med dig?"

Med allvar var frågan ställd, och kusinen, den avlägsne fränden, betänkte sig väl förr'n han svarade:

"Jag har ett bättre förslag. Du är skapad för havet medan jag är skapad för land. Vi far båda ut på vår sökan, men icke tillsammans. Tills havs reser du, och till lands reser jag. Om ett år, när vi vandrat och sökt över hela naturen och världen, kommer vi båda tillbaka till just denna punkt och berättar, bägge för bägge, vad vi har funnit på färden. Vi skiljs nu och möts här på nytt om ett år. Vad är ditt svar på saken?"

Den unge energiske kraftfulle havsfågeln tänkte på goda idén en sekund. Sedan sade han:

"Gott finner jag ditt förslag. Det är snillrikt. Vi gör som du säger och skiljs. Vi beger oss på utfärd och vandring över den ändlösa jorden och finner varandra igen här på stället om tolv månars tid, och jag önskar dig lycka på färden med vänskaplig värme."

"Det samma önskar jag dig."

De bjöd avsked och sade farväl, varpå havsjägarn lyfte och virvlade bort med beundransvärd kraft i de välväxta vingarna, över det vilda och brusande, stora och mäktiga havet, med utmärkt behärskning av vindens nyckfulla strömmar. Vår pilgrim från fjällen kvardröjde ett slag för att åse beundrade broderns bravurflykt och grannaste havselegans, varpå han även lyfte och gav sig iväg in mot land, än med någon respekt inför skrämmande havet, den vida och dånande grå oceanen. Han flög över bergen tillbaka till ödsliga ljuvliga böljande glänsande gröna och vita fastlandets vidder.

3.

Nere på marken på ljusa solsidan av ett högt fjäll såg han tidigt en morgon en ensam varg, och han tänkte:

"Se, där har vi den som i detta land har blivit hårdast förföljd av de själlösa mänskorna. Han har om någon en orsak till hat mot den farliga människan, oskäligen av alla kreatur. Nu far jag ner till hans sida och börjar ett samtal."

Och ner for den vingburne storresenären med vackra profilen och hälsade vargen.

"Hur mår ni, herr Varg?" lød den yngres tilltal.

"Tack, bra," sade fullvuxne vargen, som redan var nästan i medelåldern. Han verkade trött, resignerad och kuvad och var av naturen ej vidare pratsam.

"Hur far livet med er? Har ni någon framtid? Är livet för ert folk fortfarande ljust?"

"Jag kan icke besvara den frågan för andra, men själv är jag faktiskt en optimist. Jag har ej sett någon mänska på mer än ett år, och så länge hon ej går i vägen för mig kan jag leva i fred. Min familj är nu vuxen och spridd i vår värld, och inget av barnen har dött för mig. Hustrun min dog för två år sedan, men hon var också äldre än jag. Men hur är det med dig? Har du vänner och släktingar, bröder och ättlingar att vara glad, stolt och tillfredsställd över?"

"Ej många, men säg mig, du går här helt ensam och utan flock. Är det så?"

"Ja, så är det. Vi vargar har nu varit hjordlösa ensamma fattiga arma rätt länge. I ensamt nit, för att klara oss alls, med sammanbitna tänder, i trots mot all mänsklig förbannelses sanning, lever vi sega fåtaliga skingrade sällsynta vargindivider. Alltsedan fädernas hjordar helt utrotades har vi levat i tröstlös ensamhet och isolering. Fastän vi utarmats och helt förlorat vårt rykte som vildmarkens konung och blivit mest skröpliga gamla patetiska vrak har dock människan fortsatt att frukta oss och att förfölja oss bortom all sans och förnuft. All sin grymhet och ondska ger mänskorna fortfarande oss stackars vargar all skulden för. Men jag är hoppfull ändå och rätt så optimistisk inför allas framtid. Jag tror på naturen."

Så sade den ensamma vargen, och därefter bad de varandra farväl och drog var och en åt var sitt håll. Örnen lyfte och seglade söderut, glad över vargens ej helt mörka framtidsvision. När han flög elegant och med vidsträckta mäktiga vingar fridfullt i morgonens ljus över Dalarnas eviga gröna och ändlösa skogar såg han ett hundratal meter inunder sig en ensam jagande pilgrimsfalk. Lysten på sällskap och prat flög han ner till den ensamma falken och hälsade honom, och falken var ej sen att vördnadsfullt hälsa tillbaka. Hans ögon var sorgsna och smått melankoliska men ej av sorg utan enbart av visdom.

"Säg, pilgrim, som sett hela världen och vet allt om människor och djur, hur betraktar du människan?" frågade örnen, och jägarens svar var:

"Är du den örn som reser kring världen och söker en plats som kan vara i fred för människornas plågor? I så fall så är mitt råd: upphör att söka. En sådan plats finns ej. Natur finns det endast där människor finns, och förutan natur: vad är livet? Hur svårt det än är att leva med människan och med henne dela naturen: gör hellre det än fly bort ifrån världsherrens anlete. Människan är tyvärr hopplöst en gud. Hon gör vad hon vill, universum är hennes, all makt och all härlighet i hela världen är hennes allena. Försök ej att fly undan världsordningen. Förlita dig hellre och hoppas på människans skonsamhet. Dyrka och älska den tvåbenta apan hur vidrig hon än är och vad hon än gör. Fly henne endast vid fara, och tro ej att hon är blott ensidigt ond. Hon gör sina misstag ibland, men hon är ju blott mänsklig liksom alla andra. Hur ofta händer det ej att vi falkar, världens berömdaste jägare, missar vårt byte? Likaså misstar sig människor ibland, och det är hennes misstag allena som i våra mera utvecklade ögon gör henne ond och till det mest hopplösa av alla fall. Jag är säker på även att människan dyrkar dig. Stanna du i den förbannade människans närhet. Ursäkta, nu ser jag en råtta på marken. Farväl!"

Och den blixtnabba falken dök ner mot den mäktiga jorden, och örnen skrek efter honom:

"God lycka med jakten!"

Och kroknästa fåglarnas vägar var därefter skilda. Den större fortsatte färdandet söderut över de stora och eviga landskapen, skogarna, älvarna, kullarna, bergen och dalarna, sjöarna och här och var någon liten och fnuttig by. Men snart kom han till trakter där människor skövlat, huserat och bråkat. Han såg långt där nere på jorden ett ändlöst och vidsträckt tunt band som var svart och såg ut som en jättelik orm. Han flög närmare ner för att titta, fick på dess jämna och smutsiga yta syn på en fattig grå igelkott, och for så ner för att landa och hälsa.

"Goddag, käre igelkott! Hur står det till här idag?" sporde örnen, och blyge förskräckte herr Igelkott svarade:

"Tack, bara bra! Är det inte ett underbart väder och solsken idag?"

"Jo, verkligen!" svarte allvarliga örnen. "Säg, vägar ni verkligen vistas på svarta och smutsiga ting som av människor konstruerats, som denna helt mörka högst onaturliga landskapsförgiftande väg?"

"Ej är människan något att frukta. En gud och en konung, en herre och ädel gestalt, en förträfflig och klok, en hejdundrande mäktig och kraftfull beskyddande gud, ja, den störste och bäste och visaste av alla varelser här uppå jorden är hon, den

gudomliga människan, som jag ej någonsin upphör att dyrka och älska. Ej bör man frukta ett sådant gudomligt och himlaskönt väsen. Ej finns något skönare, ädlare, ljuvare, renare väsen på jorden. Jag tror ingen mänska om någonting ont, och för den sakens skull är jag ej heller rädd för den största och hemskaste mänska på jorden."

Så sade den fromme och stillsamme igelkotten där han helt lugnt och med anspråkslöst nöje låg rofullt och solade sig, och vår örn blev så smått imponerad av lilla och taggiga oskuldens varma uppriktiga människokärlek. Och medan de pratade hördes i fjärran ett vrål.

"Det är bäst att du aktar dig," sade den unge erfarne örnen och lyfte till närmaste träd, medan fromma igelkottsänklingen nöjde sig med att krypa ihop i försvarsställning med sina taggar, sitt dyrbara värn vänt mot alla omkring sig. Det brummande vrålände bullret tilltog i styrka och närmade sig, och fågeln blev orolig. Han mindes med skräck den vrålände flygande saken han mött långt i norr. Lilla djuret på vägen var rätt, det skälvde och skakade skräckslaget, men satte all sin förtröstan och tillit på sitt naturliga skydd och försvar, som ej ännu någonsin svikit. Med svindlande fart och tjutande hastighet närmade sig den öronbedövande bilen, som styrdes av två unga skrattande ungdomar. Fåglar och rävar, grävlingar, rävar och uttrar, duvor och vildhöns flög uppskrämda upp överallt i den nära belägna och vilda skogen inför besinningslösa dånet och kom ej tillbaka. Automobilerna for fräsande rytande ilsket förbi, och dess helvetesljud dog snart bort långt i fjärran. Men kvar och orörlig på vägen låg lilla jungfruliga igelkotten, vriden och dödligt ihjältryckt. Dess vän den bevingade örnen kom svävande ner från en furutopp, stannade vid lilla varelsens sida och sökte med näbben väcka den lille till liv. Han stannade vid den livlösa kroppen en stund, innan småningom vingarna åter utbreddes och klarögda fågeln flög bort över skogarna. Ingen från skuggan gav sig ut på svart asfalterade vägen för att med omsorg begrava den lilla, ty sådant görs endast inom naturen. Om en igelkott kommit på vägen och sörjt den döda, och människan kommit och sett den, så hade den människan helt säkert sagt:

"Gråt ej, vännen min, över spilld mjölk."

Ty just sådan är människoarten, att de hellre lever än sörjer, har roligt på andras bekostnad än ömkar sig över de andra, föredrar okunskap, vanvett och tarvlighet hellre än kunskap och allvar, och dör med ett leende efter ett grymt brottsligt lättsinnigt liv med en svordom på läpparna hellre än att i fromhet i livet betrakta och sträva mot evigheten. Människor gråter ej över spilld mjölk, men det gör naturen, ty det vet allt liv i naturen, att mjölk är för värdefullt för att bli utspilld – den kan alltid användas bättre. Men det struntar människan i.

4.

Allt detta berättade uven i djupaste sjumilaskogen för örnen som kom på besök. Gamla Berguven, som alla vet, är av alla de gamla och visa i fria naturen den klokaste, visaste och allra lärdaste. En endast är ännu visare, och det är den mer än månghundraåriga sköldpaddan, som lever i mera avlägsna delar av världen i enslighet talande föga med andra. I sjumilaskogen träffade även vår örn vid en bäck en flitig gammal bäver.

"Hallå, jag trodde att du blivit driven från landet och utrotad," hälsade örnen.

"Det var jag också, men mänskorna har fört mig tillbaka. Jag kommer från främmande världar och är inte svensk, men jag reder mig bra. Jag kände dock väl till den stam här i Sverige som för hundra år sedan utrotades. De var alla släktingar till mig."

En liten råtta vid stranden som lyssnat vågade säga:

"Det finns många flyktingar här i vår ostörda urskog som kommit från fjärran, flyende människans härjningar. Du har ovanför dig i granen såsom exempel en gammal herre från Småland."

Vår örn lyfte blicken och såg en gammal och vis resignerat lugn domherre, som såg på ädle och skarpögde örnen och sade:

"De högg ner min skog. Vartenda ett träd, varje buske och ruska rycktes från marken med rötterna upp. Hela skogen blev utrotad, uppbränd och skoningslöst mördad och halshuggen. I en gran låg min hustru och ruvade när stora hemska tjutande gnisslande djävulsmaskinerna kom. De gick fram som en mardrömsvision av förfärliga robotar. Frugan vägrade envist att överge boet trots att jag enträget bad henne därom, och feg som jag var blev det så att jag flydde helt ensam. Min hustru sökte jag efteråt bland de beklämmande ruinerna av den förstörda lemlästade skogen. Jag fann platsen för vårt träd, och jag fann trädet, jag fann även henne, men hon var brutalt utan vidare överkörd, krossad och mördad, och våra barns ägg låg omkring henne hopplöst förstörda och krossade vartenda ett. Jag höll genast min sorgesång just där på stället, och aldrig har den varit längre. Ett par andra bistod mig. Allt detta hände för tre fyra år sedan. Den skogen ligger ännu i ruiner, och allt har de gjort för att den aldrig mera skall kunna växa upp till en skog. Ingen lever där mera."

"Och hur fann du denna skog?" frågade örnen.

"När hemmet och hustrun och skogen, där jag blivit uppvuxen, var helt förlorade, gav jag mig ut på ändlösa resor och irrfärder för att besegra och släcka min gruvliga sorg. Jag for över till Norge och Danmark och Finland och vistades länge i Norrland, innan jag fann denna mörka och orörda drägliga urskog och fann mig till rätta i den."

"Hur kan mänskorna göra något så dåraktigt som att utrota, kalhugga och utan någon besinning alls gå fram och döda en skog, en hel livsmättad, överbefolkad, jungfrulig, fullt utvecklad och oersättlig unik idealisk och genom sin ursprunglighet ovärderlig och fulländad skog?" frågte örnen.

"Mitt bo var ej ensamt i skogen. Vi nygifta älskande par med nyss färdigt uppbyggda hem och nylagda ägg behärskade skogen. Där låg många tusentals mödrar och ruvade när byråkraterna kom."

"Men det vet du väl," sade den snillrika bävern, "att människor är Döden."

"Men varför just vi? Varför måste naturen få lida av människors grymhet och kortsynthet, dårskap och vanvett? Jag fattar ej varför ej människans onskas destruktivitet drabbar människan själv? Varför kommer hon undan, när allt annat liv måste lida och dö blott för hennes förfärliga morbiditets och förstörelses skull? Varför blir hon ej straffad för sin egoism och omänskliga grymhet? Är det icke rimligt och rättvist av oss att begära att all hennes ondska och vanvett en dag måste falla tillbaka på henne själv och hennes barn? Varför händer det aldrig?"

"Vad du är naiv," sade bävern. "Hon kan icke drabbas själv av sina synder förrän hon har lyckats ta livet av hela naturen. Först då kanske märker hon att hon var lika beroende av den som alla vi andra, som hon då har mördat och utrotat."

"Men ni är cynisk, herr bäver," inflikade domherren. "Nog får den tokiga människan lida för allt vad hon gör, men vi barn av naturen får ej ofta veta vad som äger rum i de stinkande mänskornas städer."

"Finns det någon stad här i närheten?" fortsatte örnen.

"Gudskelov, nej!" sade bävern förfärad, och rättan och domherren flydde vid orden och fasliga tanken. "Varför vill du veta var roten till allt mänskligt ont finns?"

"Nu trampade jag i klaveret," tänkte den smått skamsne örnen innan han svarade: "Jag vill se hur en människostad ser ut och hur livet går till där."

"Fortsätt blott söderut, så får du nog snart av människor. Men först ett råd: när du kommer till havet, så uppsök den djärva och glada glänsande fiskaren, som över

världen rest runt många gånger. Han bör kunna giva en sökare av trygga världar som du en del upplysningar. Hennes namn är, som du känner till, Silvertärna. Hon finns vid Bohusläns kust. Far nu väl." Så sade bävern med glänsande ögon.

"Tack för ditt råd," sade örnen. "Lev väl."

Och han lyfte på sina gudomliga majestätiska vingar, svingade sig upp mot solen och lade på minnet den sällsamma vänliga stora sjumilaskogen, som sträckte sig från söderns ljushorisont till den mörkare nordens. Ett ändlöst och ogenomträngligt grönt hav, så smaragdgrönt som havet ibland är azurblått, utbredde sig inför örnens konungasyn, och han tänkte:

"I sanning var det ett misstag av människan att ge sig upp hit och störa den ljusblåa eviga paradisliska himmelens frid. Men kan människan möjligen till och med smutsa ner himmelen och så förgifta den luft som hon andas? Det vore just likt henne." Och han flög vidare.

5.

Och han flög dag och natt över Värmlands och Dalslands sjöar och älvar. Vid Lelången talte han länge och väl med en skönhet till andfru och fortsatte sedan mot söder. Men över en å greps han djupt av smärtosam syn: vid ett människokraftverk försökte en ensam förtvivlad lax forcera den vall av sten och cement som människor uppdämt den oskyldiga ån med. Örnen for ner för att språka med kämpande laxen. På stranden stannade han och gav laxen en hälsning, men laxen var döv för ljud ovan sitt element. Vid en trädrott beundrande sin egen spegelbild satt en fet groda, och då vände örnen sig till denne gentleman:

"Säg, ids du tjäna som tolk mellan laxen och mig?"

"Gärna det!" var den hurtiga grodans svar, och han hoppade raskt ner i vattnet, inväntande örnens paroll.

"Fråga laxen: hur mår ni, herr Lax? Jag ser att allt ej är som det ska. Kan jag hjälpa er?"

Grodan dök ner och kom efter en stund upp till ytan igen. Han var ej lika glad som förut, och han sade:

"Herr Lax är i sanning olycklig. Han sade så här: 'Det är verkligen ädelt av store kung örn att bekymra sig för mig, men för mig finns inget hopp. Ack, jag är dömd, förlorad och olyckligast på vår jord! Jag har kämpat här nu i fem dagar och nätter vid detta förfärliga fall, som ej fanns här förut. Den här ån är min barndomså; jag växte upp här och levde här lyckligt som barn tills jag reste till havet. Som fullvuxen har jag förut vänt åter till barndomens ängder en gång för att leka och svärma och älska som alla andra, men då var ej detta helt nya omänskliga hinder i vägen. Jag längtar så till mina sjöar och lekplatser, jag har ett hem upp i skogen!' Och utmärglad, bitter, förtvivlad samlar han krafter för att ånyo ta upp sin kamp med cement och betong och maskiner. Han kände sig nästan förnärad av din nobla erbjudan om hjälp och sade bestämt att han ville klara sig själv," sade grodan, och örnen lät höra en suck.

"Ack, vi arma förtappade själar! Vad skall det till slut bli av oss stackars djur, helt förvista från människors hjärtan och hänsyn! Men tack skall du ha, lilla groda, och hälsa herr Lax att jag alltid skall hedra hans minne."

Varefter han lämnade marken och gled upp mot härliga skyn, buren av ädla härliga vingar. På vägen mot kusten allt längre mot söder och varmare trakter föll hans blick en dag på en lycklig ormvråksfamilj vid sitt rede. Han dök ner och gästade hos dem och talade länge om världen och diskuterade med dem om aktuella och nya företeelser i tiden, men när generösa och trevliga ormvråkspappan bad att få bjuda sin örnvän på middag i deras rymliga nedärvda rika och praktfulla bo, där det fanns mat på lager i myckenhet, tackade örngästen nej med en ursäkt. Han var van att fasta och ville ej unna sig sorglös förkovran och matglädje ännu.

"Jag söker ett land där ej mänskliga pester och olyckor finns, och först när jag har funnit det vågar jag tänka på njutning och överflöd," sade han. Därpå skildes han från sina vänner, de trägna och duktiga vråkarna, och for vidare bort över jorden mot söder.

När nattens förmörkande täcke drogs över jorden slog han sig ner i en konungslig ek på en kulle som krönte omgivande böljande nejderna och gav sig där bekvämt sittande hän åt den sömn som ock örnar behöva ibland, och där sov han tills ljuset och morgonen, värmen och livet på nytt väckte kroknäste jägaren upp till en ny dag. Han lyfte direkt och försvann bort i fjärran med solen i sidan.

Så småningom kom han till kusten och havet, till karga och ödsliga vilda men sköna och rika med skärgård så ändlös och gränslös begåvade Bohuslän. Där i luften mötte han aderton ivriga pigga och glada svalor på väg emot norr. Han frågade dem var han kunde finna fru Silvertärna, och de svarade honom i korus:

"Vid stranden! Hon fiskar i viken om morgonen!"

"Tack!" sade örnen och ställde sin färd emot stranden. Helt riktigt; där flög hon, spanande ner i det klarblåa vattnet, sugen på fisk. Det fanns ej någon snabbare, flinkare, djärvare, säkrare fiskaredrottning i hela naturen, och dessutom var hon berest såsom få.

"Goddag, min fru Tärna," hälsade örnen behärskat med artighet.

"Nej, men goddag, min herr Örn; vad kan jag stå till tjänst med?"

"Goda fru Tärna, ni som har rest från Antarktis till Arktis, och även från Arktis all väg till Antarktis, så att ni är pendlare och världens kanske förnämsta som sådan, som sett hela världen och samtliga delar av världen från väster till öster och även från öster till väster, jag ber er att säga mig: har ni på era berömda och långväga resor måhända någonstans skådat ett land där vi fåglar och fiskar och djur kan få leva i fred för den vådliga människorasen?"

"Är du ungörnen som är på jakt efter fridens och djurens paradiset där inga människor finns? Alla talar om dig, du är ett diskussionsämne över snart sagt hela världen, och man håller vad om du kommer att misslyckas eller att finna det största av alla mirakel. Naturligtvis tror inte många på saken. Så hör nu på mig: Far hem till ditt Lappland och var ej så stollig. I femton år har jag varit på resande fot över världen, och något drömparadis finns i drömmarna blott. Överallt finns det människor; det finns ingen frid, ingen trygghet och ingen lycka i världen. Det är bara lönlöst och fåfängt att resa och söka, ty ingenstans kommer man, ingenting finner man, och man blir bara besviken. Mitt råd är följande: sök dig en liten och undanskymd anspråkslös dal där allt finns som du kan behöva. Var nöjd med det lilla. Glöm bort den stora och tröstlösa världen och göm dig i dalen och boet där hemma. Var isolerad och inbunden. Avsky och jaga bort främlingar. Var hård och intolerant emot andra, försvara fanatiskt det egna, var ej generös eller gästfri. Sök undfly allt ont och allt destruktivt med att begrava dig själv i dig själv. Endast så kan du finna en fristad på jorden, ett paradiset, trygghet och frid för den mänskliga ondskan. Sök isolera dig. Fjärma dig och var beredd på att döda för din isolerings och enslighets skull, ty i isoleringen endast kan friden och skönheten spira."

Så talade fru Silvertärna, vår världs allra flitigaste resenär och följaktligen den som nog bäst torde veta vad hon här egentligen talade om när världsgeografin kom på tal jämte kunskap om världen. Och örnen vart alldeles tyst. Hon flög bort och lämnade honom allena, och han blev att tänka:

"Jag ämnar dock ändå fortsätta min resa, mitt sökande efter en fristad i världen, där djur kunna leva tillsammans i lycka och utan att störas av människornas farligt oroliga släkte."

Han greps och betogs någon stund av de fiskande tärnornas vackra och ögonbesegrande mästerskap i ädla konsten att fiska och bredde så därpå ut starka och kraftiga vingarna. Tärnorna såg den ensamma örnen försvinna mot söder. Men

de såg inte hans sorg över havstärnans hårda och tröstlösa ord. Nej, de såg ej hans tårar. Ej någon ser någonsin kungsörnens tårar, ty kungsörnen gråter allena.

Han mötte på färden mot söder nu ständigt fler nya oändliga flockar av fåglar, svalor och svanar och gäss jämte andra tallösa och ojämförliga vackra och glänsande strålande arter. Så vacker är människan aldrig. På eftermiddagen när han vände ner mot den gröna oändliga jorden för att finna middag och dryckjom fick han syn på en liten parvel som satt i en lund. Kräkets näbb var för komisk, och stackaren såg ganska glad ut. Han liknade mest någon liten narr eller pajas. En liknande lustig krabat hade örnen ej sett under hela sitt liv, och han frågade:

"Vad är väl du för en rolig och ovanlig clown?"

"Jag är burfågel och ber om ursäkt för att jag är främling i landet och kommer egentligen från Venezuela. Människor fångade mig, satte in mig i en liten bur och sålde mig sedan. Men nu har jag flytt. Vill du veta mitt namn är min släkt papegojorna."

"Jaså, du lille förnuftige pyssling, som flytt från fördärvliga mänskorna. Vad har du lärt dig av dem då, den tid som du har suttit inne?"

"Jag lärt mig en hel del, bland annat att säga som mänskorna 'Skål' och 'Gutår' och 'Hick', 'Rap' och 'Urk'."

"Förvisso har mänskorna högst obegripliga språk, ljud och läten."

"Ja, naturens felande länk är i sanning den sällsamma mänskan. Ett djur är hon inte, och inte en fisk eller fågel. Kan du för ditt liv begripa vad hon egentligen är och vad hon har att göra här i vår annars så ordnade felfria värld och natur?"

"Den världen är inte så felfri och välordnad om man ser människans framfart däri."

"Ja, det är enbart hon som förstört den, och det inte blott genom konstiga läten som 'Fan' och 'Nu jävlar!' och kraftuttryck såsom 'För farao!' och 'Herre jävlar!'."

"Nej, hon är i sanning en konstig och särpräglad utböling. Om man ej sett den otroliga besten med egna och felfria ögon om dagen så skulle man nog våga påstå att så'na djur finns inte."

"Märkligast av alltsammans är dock hennes vanor. Känner du till dem?"

"Hon äter och dricker och sover som alla andra."

"Jag ser att du ej känner till dem. Den mänska som lärde mig säga 'Fy bubblan', 'Håll snattran' och 'Usch' var i sanning mer prillig än någon arm innestängd höna förd bakom galler, staket och med våld iförd tvångströjan vingklippning. Kan du alls gissa vad stackaren gjorde? Han satt på sin stjärt vid ett bord och läste från morgon till kväll! Han bläddrade dumt i förljugna förbannade böcker som han inte fattade någonting av på sin fåfänga jakt efter kunskap och lärdom, betyg och medaljer – en sorts osund frivillig hjärntvätt för att endast spränga sitt huvud med dumheter."

"Han måste dock även ha sovit och ätit."

"Förvisso, men blott för att jakta och skynda tillbaka till arbetet, bordet och sittandet, fåfänga bläddrandet, konstiga krokiga osunda ställningen där vid det mörka och dystra av enbart oläsliga skrifter belamrade bordet. Kan du alls förstå en så'n dårskap? Att sitta och sitta och sitta – det är vad människan gör här i världen. Hur kan i vårt sunda naturliga urval en sådan varelse klara sig? Kan du alls fatta ett sådant besynnerligt högst onaturligt beteende? Mänskan är galen. Det är vad jag lärt mig av mänskan."

"Vad har hon för andra vansinnigheter och dårskaper?"

"Hon har miljoner. Den svåraste, hemskaste, allra mest prövande, allra mest prilliga är hennes fallenhet för vad som kallas musik. Har du hört hennes radioapparater och grammofoner? De skriker, de bölar, de vrålar och tjuter som grisar som misshandlas nesligt i grymmaste fångenskap. De är det värsta av gissel, ett medel som leder till intet förutom blott mardrömmar; ett infernaliskt oväsen och oljud som skrämmer naturen, lamslår all frid och all sämja, ett krig som leder till

värre och hemskare öden och fasor än döden. Det är människans onda musik, hennes galenskaps insegel, av alla mänskliga vanvett det största. Har du en gång stiftat bekantskap med människans ljudapparater så är du förstörd sedan för hela livet."

"Är du ruinerad för livet?"

"Nej, självfallet inte, men skadad i hjärnan av människans miljö eller brist på miljö är jag nog. Min smala räddning, om jag alls har någon, är det att jag ändå trots allt är naturlig. Men jag blir långt hellre dödad och uppäten än att jag låter mig föras tillbaka till människornas tokiga fula och fredlösa evigt oroliga helgalna värld. Så att vad du än gör, så far inte till staden; det ber jag dig ödmjukt och innerligt om för din egen skull, ty den som vågar bege sig till staden tar allvarlig skada för livet omedelbart, fastnar där snabbt och går under. Far inte till människostaden, all onskas upprinnelse!"

I nästa ögonblick sågs där en katt som smugit sig nära inpå dem i skydd av konversationen. Den tysta klofingrade hungriga smidiga jägaren skulle just hoppa på färggranna av människosläktet så grymt vilseförda tropikpapegojan, när denne fick syn på den hotande faran, skrek till och for upp, medan katten förbannade oturen. Örnen högg till med sin näbb, och den arma av människor fördärvade och helt förstörda fridstörande katten, utom sig av skräck, sprang förtvivlad ur trädet. Men fröken som flytt ifrån människorna efter att av dem behandlats med skam som ett vanärat husdjur, och som aldrig själv kunde mer hitta hem, var försvunnen och borta och syntes ej mera. Den resliga ungörnen hoppades hon skulle komma tillbaka, men fåfängt, och snart lyfte även den ädlaste av alla fåglar och flög bort mot söder i riktning mot staden, varunder den gråa och surmulna himmelen mörknade och blev till tystnad och svartnad kall afton.

6.

Under den tid som förgått sedan kungsörnen lämnade fränden vid havet, så hade ock denne rest vida omkring och mött fina personer och talat med dem. Då han lämnade Lofotens karga och skrovliga, ruggiga taggighets stormslitna hårda orkanpinta kust gav han först sig i riktning mot eviga öppna och våldsamma havet mot väster. Den hårda och gisslande vinden piskade ögonen, brände i kroppen och vållade honom besvär, men vanare än någon gammal fregattkapten, som runt Kap Hoorn seglat tusentals gånger, var örnen. Hans vingar, hans själ och hans ädla fysik var upphöjda över allt jordiskt, naturligt och världsligt. Med mästerskap kunde han lätt manövrera och tjäna sig av vilka vindar som helst som ej var orkaner. Han hade just senaste år blivit vän med en stark albatross, som han länge med noggrannhet samtalat och diskuterat med och lärt sig mycket av. Samtidigt kände han stormfåglar, stormsvalor, labbar och havssulor, liror och skarvar, som han lärt sig så mycket av att han med största lätthet besegrade dem. Men se där! Han var nu rätt långt utanför kusten, långt ute till havs, när på gråa och kyliga stormiga havets skummande yta han ser något sällsamt: en mänsklig och vilseförd skvalpande livbåt, totalt utelämnad åt havets omänskliga våld. Den var ensam och liten och rymde ett femtal personer, som frusna och passiva handlost lät sig översköljas och dängas och slungas av havet än hit och än dit i uppgivnaste väntan på döden. Den ensamma örnen blev nyfiken och mot sin vilja så smått intresserad och började närma sig lilla och prisgivna farkosten. Skeppsbrutna var de fem människorna, och en av dem var förfrusen och avsomnad redan. Den ädla och kroknästa havsörnen närmade sig dem och cirklade ovanför dem av personligt intresse. Det dröjde en stund innan någon av skeppsbrutna männen blev varse den ensamme himmelsseglaren uppe i skyn. Den som upptäckte den majestätiska lugnt omkringkretsande kungligt bevingade varelsen väckte de andra och pekade mot vackra örnen omsider liksom för att visa de andra, och havsörnen spetsade öron och ögon. De iakttog länge den ensamme

fiskaren, som alltför väl såg hur iver och hopp brann i ögonen på dem som eld. Kanske tänkte de att det fanns land strax i närheten, eftersom möjligen örnen var kommen från land? De viskade, tasslade, talade hemligt tillsammans, och örnen vågade sig allt närmare. Plötsligt, när örnen var inom hörhåll och skrämmande nära, hov en av de skeppsbrutna männen upp rösten och ropade innerligt upp till den ensamma örnen:

"O fågel! O helga välsignade havsörn, om du kan förstå oss och känna för oss, vårt elände, vår nesa och hopplöshet; om du naturen till trots har förstånd, så hör oss! Vi vet ej var land är. Vi vilse och skeppsbrutna, olycksförföljda och halvdöda är efter veckor till havs i den här öppna livbåten! Visa oss, om du förstår oss, åt vilket håll land är! O, led oss, du granna och skickliga mästare, luftelementets och himlens, naturens och stormens betvingare! Flyg framför oss och visa oss riktning mot land, o du starke och sällsamme luftriddare!"

Så löd sjömannens enträgna rop. Nå'nting slikt hade ungorne aldrig sett maken till eller förut varit med om. Med allt större nyfikenhet kom han varligt allt närmare i sina svepande cirklar. De utsatta männen var frusna och blå och såg hjälplöst med bedjande blickar mot honom. Var han nödd och tvungen att hjälpa sin största och enda förbannade herre och fiende då? Skulle han snällt förbarma sig över den ras som utplånat och dödat alla hans vänner, föräldrar och släktingar, och som med iver försökt och på ett hår när lyckats att utrota hela hans folk? Dessa tankar brann i hans hjärna ett ögonblick innan han dök ner mot båten snett bakifrån rakt emot vinden. Han strök tätt utmed männens hjässor och sköt i den rakaste linje igen över havet, beskrev där en båge och återkom till ursprungsställningen. Åter dök rovfågeln ner emot livbåten i exakt samma linje, kom ut mot havet igen, vände åter tillbaka och fortsatte tecknet. Han lärt det för länge se'n när han i boet var liten och umgicks bland annat med bin, dessa klyftiga och oansenliga varelser, av vilka han fått en medlem till kompis, som en gång berättat för honom hur de, när de funnit en honungaskatt, brukat visa varandra i vilken riktning den låg med att flyga som havsörnen, fiskaren, kungen från land som behärskade havet. De svältande männen i båten förstod snart att den stränga och dystra fågeln förstätt vad de menat och blev helt utom sig av glädje, förtjusning och hopp. De skrek vilt triumferande till varandra:

"Han fattar galoppen! Han visar oss hem! Hurra!"

De var galna av glädje och rörde sig så i sin båt att den allt utom stälpte.

"Men låt oss nu strax börja ro innan fågelfan lämnar oss!" föreslog en, och de följde förslaget. Bevingade varelsen visste ej varför han gjorde det, men han lämnade icke de skeppsbrutna i första taget. Igen och igen flög han nära inpå dem i riktning mot kusten och utan att männen försökte att hugga och skada och anfälla honom. Ibland blev han tveksam och gjorde en extra vid båge bort från den ensamma båten och undrade om det var nog nu. Men åter och åter kom han tillbaka hur långt han än flög bort emellan. Så länge som männen satt roende vid sina åror kom trogne Merkurius tillbaka och visade ännu en gång rätta kursen. Så arbetade hela natten uttröttade männen, tills morgonen kom och den röda hoppgivande rodnaden lyste upp himlen och havet. Då den vilda kulingen nu hade slocknat, var skyn nu så molnfri och fullkomligt blå som den bara kan vara för ensamma briggar och seglare ute på öppnaste tystaste havet. Och männen i nödläge ropade då till sin hjälpare sänd ifrån himmelen:

"Tack skall du ha, vår välsignade kompis! Nu har vi vår moder välsignade solen att ty oss till fram till den kust som vi tack vare dig redan ser långt i fjärran. Den hjälp som du givit oss tackar vi för! Ack, om än det var möjligt för oss att betala tillbaka!"

Men örnen var redan på väg bort från tacksamma männen. Han hade gjort sitt och var icke mer så angelägen om att höra människors prat. Det var gjort nu, och

resten fick vara. Han flög mot sydväst och försvann där ifrån männens blickar. Han hade naturen att tänka på nu. Havet var mycket stilla och vänligt och leende nu i den rosiga morgonens gyllene rodnad. Han gled med få vingslag på varma och smekande ljuva och lätta luftströmmar, njutande av havets ändlösa tomhet och frid, när från ytan, från stillsamma vaggande spegeln av siden en ömklig och klagande olycklig röst med hjärtslitande tårdränkt stämma anropar honom:

"O fågel! O hjälp mig! Förbarma dig över mig arme olycklige stackare!"

Själens som grät så från ytan var en gammal ädel och välskapad lax. Örnen sänkte sig ner och fick veta bekymret: den gamle var angripen av havets fulaste fisk: han var hemsökt av lampricken, som sugit fast sig på kungslaxens sårbara buk.

"Vänd din feta och skimrande välfyllda mage i vädret, så skall jag kurera dig, för att du ädlast och tapprast är av alla lovvärda fiskar!" föreslog örnen, och åtlydd av glänsande glade så olyckligt kräftsjuke laxen tog örnen, fortfarande buren på vingar, sin näbb, och med blott ett enda kort välriktat snitt högg han av onda sugaren, enbart fördärvbringande nejonogat med huvud och allt.

"Tack för hjälpen!" sa' präktiga laxen. "En sådan kan leda till döden, och endast en medbroders mänskliga känslor kan råda bot på dess parasiterande utsugning av bättre blod än hon själv. Tur har ni, som i luften och även på land är helt fria från slika förfärliga missfoster."

"Säg inte så. Både uppe på land och i luften finns hemskaste och hänsynslösaste världsparasiten av alla."

"Vem då?"

"Det vidunder som kallar sig mänskligt. Den vidriga mänskan."

"Som om vi var fria från henne i havet! Ack, förr var det ljuvligt att leva minsann, innan mänskan kom med sina motorpropellrar i havet! Minsann, det fanns frid i vårt rike en gång, och den friden kallades evig. Den hade ej någonsin brutits så länge allt liv i vår värld existerat. Så plötsligt en dag för ett jämnt sekel sedan på farfars tid kom detta oljud i vårt ädla tysta naturliga rike. En människa satte en motor i förr sitt så vackra naturliga vindförda skepp. Och därefter så blev det blott värre och värre. Den växande ondskans ohyggliga klimax uppnåddes med ubåten, som härjar, lever och sprider sin skräck och sin otrygghet fortfarande. Ack, i gångna och gyllene tider var ordning och frid i naturen, men den är förstörd så länge som mänskan har sina förpestande smutsiga hemska maskiner, som blott spyr ut lort och förgiftar vårt hav mer och mer. Jag kan snart inte andas i havet ens mera för människans skull. Jag får hennes förbannade skit in i gälarna. Ja, du har rätt. Hon är värre än lampricken."

"Säg mig, gamle herr Lax, ni som färdats runt världen i årtal, jag har en undran: har ni någonstans sett en plats där vi mänskliga renliga och till skillnad från mänskan naturliga djur kan för människodraken få leva i fred? Har ni någonsin sett eller hört något om sådan tillflyktsort?"

"Om jag var kunnig om ett sådant paradys vore jag ej här i människoplågade Nordsjön. Är det er mission? Är ni ute på jakt efter sådan utopisk ljus frihet och lycka?"

"Ja."

"Möjligen skulle det finnas ett fridfullt och undanskymt paradys någonstans i något hav i ett okänt och bottenlöst djup. Vill du att jag skall forska i saken?"

"Jag vore för innerligt tacksam."

"Men hur skall vi då åter träffas?"

"Jag redan stämt möte med Kungsörnen, som över länder och öknar och berg söker samma som jag. Vi skall träffas vid karga och stormpinta Lofoten om knappt ett år."

"Strax vid Lofoten råkar jag ha en del släktingar som jag ej någonsin än hälsat på. Får jag komma till mötet också?"

"Du är välkommen."

"Om knappt ett år?"

"Ja, det säger vi. Hej då så länge!"

"Farväl, och lev väl!"

Och de skildes, havsörnen på högburna vingar mot solen och skyn, och den gamle och gladlynte tacksamme laxen mot mörka och hemlighetsfulla djupa och dunkla av jordbävningar, kataklysmor, tyfoner, och stormar ej någonsin skakade mystiska inre domäner av havet, som dock ganska störda och hemsökta var av ilskna propelleromotorer och andra olidliga smutsiga mänskliga mardrömmars väsen.

7.

Havsörnen vandrade vidare ut över böljande havet och träffade många personer. Han såg och var länge i samspråk med sjöhästen, några beskäftiga måspar, en stormfågel, hajar och tumlare, torskar och valar. Men när han kom nära de vilda och branta men ändå befolkade Shetländska öarna, såg han på avstånd en cirklande svävande fiskande havsörn som han, men en kvinna. Hon var lika skarpögd som han och blev varse på långt håll att han hade upptäckt och iakttagit henne. Hon närmade sig, och han brydde sig ej om att undvika henne.

Hon hälsade snart glatt: "Goddag! Du ser dystert och ensam och inbunden ut. Vad bär du på för öde?"

"Ack, sök dig en annan och gladare danskavaljer. Jag är upptagen."

"Säg mig blott varifrån din buttra ensamhet nuna är kommen."

"Från Norges klippiga kalla och stormiga kust. Jag är ute på pilgrimsfärd, sökande någonstans det fria land där det icke finns människor men endast frid, ro och renhet och lycka."

"Från Norge? Då har du re'n färdats en väldigt lång väg. Har du ej någon känsla av hemlängtan?"

"Vad är väl det?"

"Saknad av det man lämnat, en stilla och helig nostalgia och längtan till hemmet, till boet, ett ljuvligt begär efter trygghet och frid från all jäkt, alla irrfärder, all den förgängliga världsliga fåfängan; kort sagt, en längtan tillbaka till vad som först upprann i barndomen: den oantastliga familjelyckans oöverträffbara ljuvhet."

"Du frestar mig hårt, kära jungfru! Men stör ej min frid! Någon frid har jag icke så länge som människan finns."

Men den fagra bedårande ungmön, som var allra vackrast av samtliga jungfrur på Brittiska Öarna, gav ej så lätt upp. Hon sökte beveka den obönhörlige örnen och fortsatte fresta och värma hans isiga hjärta med ömma och fagra förtjusande ord, men den envise hanen gav icke efter. Till slut, när hon var desperat av hans motstånd, och hennes kärlek och trånad till den viljestarke och vackre ungörnen nådde sin kulmen, ställde hon frågan:

"O vackre och härlige pojke, låt mig åtminstone få följa med dig på din trolska färd, din högst osedvanliga flykt från den vanliga gråa ohyggliga vardagen! Låt mig få följa dig ut på din resa! Jag lovar att ej ställa till med bekymmer."

"Kör till!" sade örnen. "Men då får du lova mig att vara lydig och underdånig."

Men unga jungfrun svarade icke på detta. Men på tu man hand flög de vackert tillsammans vidare ut emot öppna och vida i rosa och brandgult och rött av den nalkande skymningen färgade havet bortom de klippiga branta och livfulla öarnas branter. Där häckade grisslor och sulor och skarvar; miljontals av unga och nygifta lyckliga simmare, dykare, fiskarfamiljer och jägare, flygare, hade på branterna bon och emellanåt även familjer, med fredliga skyddande grannar vid tröskeln. De bodde så tätt att det var nätt och jämnt plats för bona, som var mycket mindre än fåglarna. Och ändå sågs ej en enda trätande granne i någon av högljudda fågelförsamlingarna. Där var måsar och labbar; de båda passerande ungdomarna såg på lätta och lyckliga

vingar liror och stormsvalor sväva och myllra, bedårande tordmular, ömsinta alkor och även som gäst en och annan gudomlig och kunglig förnäm albatross. Där var tärnor och trutar och små lunnefåglar, dessa så särpräglade melankoliska ömsinta fromma havsfilosofer. De båda havsörnarna strök utmed havet med hanen i täten och kom mycket nära en sådan grällt näbbad besynnerlig havspapegoja. På hanens bevåg blev det tilltal och konversation. Han såg ut en som var mera ensam och fridsam och skild från de andra och ställde sin fråga till honom:

"Vad tycker du, clownnäbb, om människan?"

Lustiga fågeln såg upp och svarade rättframt:

"Mänskan? Vem tänker på människan? Vad är väl hon? Blott ett livligt och levande väsen liksom alla andra. Förvisso har hon ställt till med skandal och stort krångel i världen ibland, men vad är väl sådant i längden? Visserligen har hon mördat och fångat och halshuggit, uppätit, slaktat och utrotat raser och folk, hela samhällen, städer, familjer och slakten och inte minst av de mest hjälplösa, godtrogna, kloka och vackra, begåvade och de med varmaste hjärtat. Få raser har blivit förföljda som vi, och få själar har sett flera vänner och släktingar slaktas än jag, den som minst hatar mänskan av alla av henne så kallade vilddjur. Och vem kan väl glömma vår vän, glade lekfulle fromme så varmt generöse och vänlige fullkomligt utdöda Garfågeln? Men vad betyder väl sådant? Hur fåfänga äro ej människans härjningar! Vad hon än gör kommer någon att vidare leva och trotsa hans ondska och våld, all den skräck, död och fasa han sprider och skratta åt honom när han sedan i något krig sopas bort från naturens och jordens yta med all sin odräglighet, ohyra, smuts och fördömda nerlusade fåfänga. Moder Natur segrar alltid till slut. Ej mänskan i all sin triumf och sin ära, sin makt och sin skönhet och härlighet, styrka och kraft kan förmå ens det minsta mot henne. Han är bara fåfäng mot henne, han är bara gudlös och vanvettig i sina brott och förbrytelser mot henne, han har mot henne, sin moder, begått bara våldtäkt, och det är ju ingenting i människans mening, och leder allenast till nesa och nederlag, vanära och dekadans blott för honom. Naturen, den heliga universella gudomliga fromma och goda saliga modern överlever alltid och kuvar och straffar, besegrar och agar människans onda natur till slut alltid. Naturen är allt medan mänskan är intet. Så frukta ej mänskan. Hon är blott en storm som går över. Hon dör, går i graven, förstörs, blir till intet, försvinner och glöms i sin okunnighet om den sälla evigheten, medan ett fåtal av oss alltid strävar och lever vidare, stympade, rumphuggna, halvt eller mera utdöda men starkare än någon fruktansvärd mänska i det att vi blott är naturliga. Ömka er över förtappade tvåbenta apan, ty hon är den arma och svaga. Vi håller oss eviga medan hon ständigt blott går åt helvete. Hon lider ej, hon förföljs ej, hon jagas och uppäts och ljuter en ständig martyrdöd ej alls såsom vi, och därefter är hon: en fåfäng och inbilsk förtappad omänsklig löjlig och högmodig dum babian, som blott duger till att smutsa ner. Översittare som lever blott för sig själv och sin stund är vad hon är. Hon är ej som vi som i ringhet och litenhet, anspråkslöst nödtorft blott tänker på framtiden, barnen, varandra, naturen och evigheten. Hon förföljer oss, men det finns inte en plätt uppå jorden där det ej finns hamnar och skrymslen, tillflyktsorter, fristäder och vrår för oss själar att gömma oss i och fly till och undkomma genom. Hon visat ordentligt att hon kan förgöra och utrota raser och folk, men hon kan icke kröka ett hår på en fri individ, på ett självständigt mänskligt barn av naturen. Vi skall överleva för evigt blott genom att vi är naturen. Välsignade vare de människor som tänker som vi."

Men nu avbröt otålige hanen av örnarna:

"Stornäbb, du pladdrar som en papegoja! Du är ju så pratsjuk som få! Inte orkar vi höra på dig, din maskindrivna pratmakare, om du håller på så! Vi har aldrig hört maken! Men säg oss, helt kort, innan vi kan betrakta oss fria från ditt elakartade babbel, har du någonstans sett en värld där man kan vara fri och i fred för den hopplösa människans oro?"

"Nej, det har jag aldrig. Men gömmor och fridfulla tillflyktsorter finns det litet varstans. Jag hade kusiner vid Färöarna innan människor kom dit och åt upp dem..."

Men längre än så kom ej havsclownen. Örarna var redan bortflugna ett ganska avsevärt stycke. Men stornäbben hov upp sin röst och gav ljud åt en sång:

"O helige Garfågel, helgat varde ditt namn för all tid! Du var en underbar vän för oss samtliga alkor och havsbor. Du skall aldrig glömmas. Din tragiska död och din utrotning gjorde dig evig och signad som hjälte för alltid. Ditt rykte skall vandra från fäder till söner och vidare genom varenda generation intill släktenas ände. Du klagade aldrig. O, varför var människan tvungen att utrota dig? Man kan kanske förstå att det mänskliga odjuret ständigt för krig mot sig själv inom sitt eget folk mellan sina förkonstlade släkten och aldrig kan sluta fred med sig själv; men vad finns det för anledning för denna irrationella okynniga människa att gå i krig mot naturen och utrota fåglar? Och Garfågeln var icke endast en fågel. Hon var ett helt folk av oskyldiga fåglar. Ack Herre, som styr över människan, och som har skapat den omogna människan efter sin avbild, jag ber Dig att skydda din egen natur och allt liv. Låt ej människan få utrota fåglar och fiskar och växter och arter och djur som hon vill, ty vi är alla oskyldiga. Endast människan är skyldig. Hon må gärna utrota sitt eget släkte, det kan hon ha anledning till, men låt icke naturen mer lida för henne, ty det är ej rättvist.

Ja, känn er nu duktigt illa berörda, o människor! Se er belägenhets pinsamhet, skäms och var osäkra, otrygga och duktigt rädda för er, för er själva. Frukta varandra, se enbart med skräck på er själva, er stora gudomlighet, er skräckinjagande digra förträfflighet! Se er i spegeln! Betrakta er eld och de vapen ni har med utsäglig fasa, se noga på era kanoner, granater, ubåtar, robotar, skjutvapen, bomber och kulsprutor; se om ni finner nå't annat än död i er själva och i era verksamhetsfält! Ja, blygs, skäms och frukta varandra, ty allt vad ni människor är är förstörelse, död och förtvivlan, mörker, tragik, blod och tårar och nattsvart elände med brott, våld och ofrid och helveten bara. Döden är ni, o förbannade människoras, medan vi utgör livet. Genera er bara! Det är vad ni andligt blott duger till!"

Så sjöng den lilla havsfågeln ut. Ingen hörde hans tragiska melankoli, ty han var ju blott, det visste alla, en clown.

8.

Medan havsörnsparret flög längre bort ut över havet mot diset i fjärran kom vännen i land, unge kungsörnen, ständigt allt närmare människostaden. Då såg han på jorden en liten sjö och vid stranden av den en vitklädd herre, som vadade värdigt på jakt efter grodor. Örnen begynte att glida på vingarna ner, mycket stillsamt för att icke skrämma och störa den fridfulle gentlemannen, höll upp vid hans sida och hälsade:

"Nej, men goddag, min herr Stork! Jag hört ryktet och trodde re'n att ni var utrotad."

Skimrande snövita rene storken var ej sen med svaret:

"Det var jag också, men som synes så har jag nu kommit tillbaka."

"En fröjd och en lisa är det att här se er i skogen."

"Herr örn, ni är vänlig."

Men just i det samma såg storken en groda och högg den. Så sade han:

"Får jag här bjuda er på detta grodlår? I sanning, det är en sannskyldig delikatess."

Men vår örn var ej van vid slik föda och kunde blott artigt men ganska bestämt tacka nej, varpå ädla storken med uppenbar njutning åt upp sin betydande läckerhet själv.

"Jag är mera begiven på kött av allt slag," tillade besökaren.

"Ja, ni är visst ganska matglad i fråga om ruttnande lik eller as?"

"Ja, det är just min specialitet. Säg mig, bor det ej människor här ganska nära?"

"Bara förtrogna och hjälpsamma fromsinta bönder. Jag har byggt mitt bo strax invid deras hus."

"Ej uppå deras skorsten?"

"Nej, det var vi kända för fordom, men tiderna ändras, seder och trygghet förstörs, och man vågar nu ej längre vara naturlig och mänsklig. Nej, jag bor nu i ett stort träd nära gården och finner som oftast ett skrovsmål på deras område. Men apropå allsköns mat; nog är dessa vandaler till människor ena barbarer. Har du sett en människa äta nå'n gång?"

"Nej."

"De har ingen matkultur alls. Såsom flodhästar vräker de i sig. De kan närmast liknas vid måttlösa frossande feta hyenor i deras otidiga bordsskick. Hon har det så bra, stackars människan, i sin inbillning om att hon herre är över naturen, att hon har fullkomligt förlorat sitt sinne för konsten att äta och njuta av maten på rätt sätt. Hon äter blott för att få fylla sin mage, bli fet som ett trögt och kastrerat impotent husdjur och för att få gagna sig av sin högst onaturliga avfallsmaskin. Hon har glömt hela konsten att äta och sällheten att gödsla jorden och avge sin spillning naturligt. Hon tror att hon kan vara renlig och nog hygienisk förutan naturen, men där tar hon fullkomligt fel. Ty ju högre hon strävar, dess smutsigare blir hon ofelbart, vilket bevisas av oljan och industrin, som ju blivit i sanning en pest för naturen så svår såsom nå'nsin de pester som härjade fordom bland människorna. Ett absurt monster är mänskan, ett frossande smutsigt vidunderligt monster."

"Ni har säkert rätt, ädle stork; men berätta för mig: ni som pendlat och vandrat så mycket emellan Europa och södern, har ni manne någonsin råkat på någon tillflyktsort för oss naturliga själar, där vi kan få vara i skydd, fred och frihet för människor?"

"Är det vad ni söker i livet? Nej, sannerligen, jag har aldrig tyvärr nå'nsin funnit ett dylikt. Men om ni var lycklig nog att en dag finna ett sådant, så kom hit till mig och berätta, så kommer jag också med hela familjen."

"Om avkroken ej blir för lång skall jag göra det, eller så skickar jag bud genom någon kär brevduva."

"Tack skall ni ha. Då skall jag gå till bondgården till de bedrövliga frossande supande människorna och se om jag nu på deras gård kan finna någon supé åt familjen. Farväl!"

"Ja, farväl, gamla goda herr stork!"

Och den mörkbrune örnen for bort från den renvite storken, som sävligt och värdigt med avmätta steg stillsamt vadade in emot stranden. Vår örn hade aldrig sett någon som levat med större och mer stoiskt lugn. Och han skulle med fröjd minnas värdiga storken för alltid.

Men när han så flög över träden, så hörde han alldeles tydligt en röst ifrån grönskan som sade ett "psst!" just till honom. Han sänkte sig åter och såg snart i djupaste lövverket på allra minsta och tunnaste grenen en pippi så liten och grå, tunn och mager, så fullkomligt anspråkslöst enkel, att han kunde blott känna ömkan med lillusen. Ner på en bärande gren i den lummiga djungeln landade han så pass nära den lilla han kunde och frågte:

"Vad vill du, din lille och fattige pyssling?"

Och lillfågeln svarade ivrigt:

"Jag såg att du talade med fina storken vid tjärnen. Tro inte och hör inte på honom. Mallig och inbilsk och rent ut sagt fisförnäm är han. Han vill bara synas. En snobb och en sprätt, en odräglig och äcklig idiot och en okunnig fåne är allt vad hans skrytsamma värdiga väsen består av. Han är en som varken har roligt eller som

någonsin kan glädja andra. Kom med mig, skall du få se sanningen om fula människans matvanor!"

"Menar du att du har lyssnat till vår lilla konversation?"

"Vi som minst är hör mest, medan de som är stora går miste om allt. Och de dummaste är de som syns mest, för de är helt döva för allt utom blott för sig själva, sin egenkärlek och sin fåfänga."

Kungsörnen tvekade men lät sig dock övertygas och lockas av pippins vackra bedårande sjungande oemotståndliga röst, och han frågade:

"Säg blott: vad heter du?"

"Mitt namn är Näktergal."

Sedan så följde den pampiga fågelns med lillfågeln till ett fantastiskt gömställe varifrån genom det rikliga lövverket de såg rakt in i något som örnen förut aldrig sett: en väl upplyst, ja, bländande, lysande, strålande människobonings otroliga ytterst detaljrika underligt ordnade inre.

"De skall just nu sätta sig ned vid sitt bord för att äta," ljöd örnens vägvisares röst, och örnen, med stirrande stora besatta förtrollade ögon, gav noggrant i varje detalj akt på allt vad de konstiga mänskorna gjorde för sällsamma saker när de endast skulle ha mat. Det var för första gången som örnen fick se verkligt levande människor i närbild, och aldrig så hade han då väntat sig något liknande. Nog hade han varit förberedd på de mest konstiga, omöjliga och besynnerliga egenheter hos detta märkvärdiga djur, världens konstigaste, ett djur som i naturens namn ej skulle finnas, men aldrig så hade han då väntat sig något mera chockerande underligt än vad han nu fick bevittna som sin första erfarenhet av det mänskliga vidundret.

Först satte mänskorna ner sig på högst remarkabla ställningar invid den ännu mer upphöjda ställningen där det låg mängder av saker och föremål i en besynnerlig ordning. Det var värre än en australisk glad friares inbjudan av sin moatjé till sitt bo. Innan måltiden började hukade mänskorna ner sig på sina sittställningar med sina händer ihop. Sådan ceremoni före maten var fullständigt en obegriplighet för unge örnen. Så började mänskorna äta. De öste först upp från en bytta i mitten av bordet på konstiga plattor, som var något mindre. Allt gick ifrån början till slut i en mycket besynnerlig ordning. Men vad som mest gjorde intryck på örnen var mänskornas sätt där vid bordet. De log och de skrattade, satt alla i en enorm harmoni och samtalade vänligt och glatt med varandra. De tyckte om maten och uppskattade den, vilket syntes helt tydligt. De drack och de åt, men ständigt med glädje och lycka och endräkt. Där var inga slagsmål och kiv, ingen hård konkurrens om den dyrbara maten, som örnen väl visste att rådde i samtliga fågelbon med mer än ett barn. De åt alla samtidigt; ingen behövde med hunger och längtan vänta på sin tur. Och framför allt åt de sig alldeles mätta, belåtna och lyckliga, vilket ej örnen i hela sitt liv hade gjort. Ja, de åt ganska mycket och drack ännu mera, som storken ju sagt, men ej var det en sak att förakta. De hade ju trevligt, och de blev ju lyckliga, goda och glada. De blev inte vackrare av att på så sätt bli mätta och trötta och svullna och tunga och slöa av matöverflödet, men glada och trivsamma blev de onekligen. Spartanske storken var riktig i att de åt mycket, men ej låg det någonting negativt däri. Så tänkte den skarpsynte örnnäste åskådaren, som i hela sitt liv varit mera än hungrig. Och han gladdes själv i sitt hjärta och fröjdades med dem, de glada där inne, och kunde ej längre i denna stund tro på att människan var ond. Och han glömde sitt kall här i livet, han glömde att människan ställt till sånt rabalder med allt liv på jorden och allt i naturen, han glömde att människan var vild, rå, barbarisk, omänsklig och ansvarslös och ej naturlig. Han kunde ej tro att just dessa själar där inne var sådana människor han fruktat och flytt från i hela sitt liv. Han flöt fullkomligt bort i en vacker och svävande stämning av frid och av kärlek till världen. Han kände sig för första gången i livet ej kall, rädd och hatisk. När maten var slut och mänskorna re'n lämnat bordet satt örnen ännu kvar och drömde och tänkte och njöt av den syn som han sett

och den fröjd som han deltagit i. Han var tacksam och lycklig och stannade kvar än när vännen, som inbjudit honom till detta, hov upp vackra rösten och sjöng som en operasångerska ut all sin glädje och kärlek till allt, för naturen, för mänskan, för livet och för världens gudom. Och mänskorna inne i huset hörde hans röst, och strax märkte örnen att fönster på olika ställen öppnades. Aldrig hade han upplevat maken till afton. Han stannade där på grenen tillsammans med lilla grå jublaren under bar himmel och lysande fullmåne över den vindstilla varma och fridfulla stjärnklara vårnatten. Men innan han föll i sömn sade samvetets röst inom honom till honom:

"Glöm aldrig att du endast är en fågel."

Han insåg att människors lycka var ingenting han nå'nsin kunde få del i med mindre än att han övergav moder natur och sin frihet. Han såg på den lilla sovande sångaren ömt och med kärlek och lyfte försiktigt sedan från grenen, flög ut från all grönska och lummighet upp mot den djupblåa ändlösa skyn med miljoner små tindrande stjärnklara ljus och flög bort i den sovande natten förfriskad i hjärtat och själen som aldrig förr. Han fick syn på en vakande uggla och sänkte sig ned emot henne för att få frid i sitt hjärta i sällskap med visdom och disputation och skvaller, förtal och ont hat mot den krigiska våldsamma onda och degenererade mänskan, naturens och världens tyrann. Men bilden av lyckliga barnen och själarna där vid sitt matbord dröjde likväl i hans sinne. Han visste att han aldrig någonsin skulle förglömma den aftonen. Följande morgon flög han tillbaka till huset för att se vad folket skulle begå under dagen. Och detta var vad han såg dem göra: de trängde sig in i en liten och ful trång maskin med fyra hjul undertill. Därpå satte de bilen i gång och for med ett rasande buller och vrål med rykande damm och omänskligt hög fart snabbt iväg.

"Har då dessa mer godsinta människor ock helt övergivit naturliga tåliga vänliga hästen mot konstgjort och konstlöst rullande fängelse?"

Något besviken följde han med dem noggrant ändå där familjen i farligt hög fart, som de flesta, i sin lilla bil for med vrål in mot staden. Han såg dem från högan sky och bevakade kritiskt maskinens framfart med minnet av fromma herr Igelkott uppe i norr ganska levande alltjämt. Det var ej blott en utan tusende bilar som ilade våldsamt skrånande skrämmande in mot den väntande staden, som in i ett stinkande avgrundsligt vidrigt svart håll för att alla försvinna i detta, men örnen såg endast till den bil vars människor han kände, och ingen bilist såg till honom i skyn. Så med ens hände det – det var re'n innanför staden. Den trånga bilen som han följde med kom ut på en öppen trafikfri gata och ökade genast farten, naturligtvis. Men en bit längre bort bakom kröken blänkte ett övergångsställe på vilket en ung fri person gav sig ut. Av en anledning såg icke rullande lådans förare detta förrän det var sent, och olyckan hände. Föraren kunde ej stoppa i farten och misslyckades med att väja förbi. Unge mannen blev påkörd. Örnen såg blod högt där ovanifrån och förnam att den unge var död.

"Ack, ni själar, hur lyckliga var ni ej senaste kväll, och nu kan ni blott gråta igen över mänskligt förfall och elände! All lycka och glädje har grundligt förstörts av ert övermod. Ack, stackars gyllene ungdom, så sorgfri för blott en minut se'n! Trafiken har utkrävt ett oskyldigt blod, och familjen, så lycklig igår, får nu gråta och ångra det resten av livet! Ack, arma högmodiga människa, rusad och bländad av jagets fåfänga egoism till döds!"

Så löd kroknäsans sorg upp i himlen. Bedrövad släppte han bilen och fordom så goda och glada familjen med blicken. Han hade sett nog av dem nu och lämnade dem åt deras självvällade ve och elände.

Han sänkte sig över en stadsdel som såg pittoresk och gemytlig, idyllisk och fridfull ut med gårdar och buskar och träd och små trähus. De var så förtjusande vackra, de gamla och enkla naturliga husen, att örnen försiktigt för att ej bli sedd vackert landade nere på en av de gamla idylliska gårdarna. Duvor satt uppe i gårdsträdens grenar och kuttrade kärligt och vänligt. De var ju förälskade nu denna årstid och märkte ej ens nye gästen från avlägsna vildmarker. Vid ett av hålen i husgrundsmuren satt dock en råttan som likgiltigt åsett den främmande ädlingens ankomst och landning. Den råttan var stor, brun och fet, lat och slö som en riktigt förkrossande husmorsskräck. Örnen med sina förnäma fasoner från landet hälsade artigt. Brunråttan svarade inte.

"Bor ni här i staden?" frågade örnen försiktigt.

"Förvisso," sa råttan och kliade sig där bak.

"Den är vacker, den stadsdel ni bor i," fortsatte främlingen.

"Den skall rivas."

"Varför? Den är vackrast och fridfullast, mest pittoresk och naturligast i hela staden. Varför skall man då riva ner den?"

"Därför att den är vad som kallas slum. Den är oren och icke hygienisk, modern eller praktisk. Husen är gamla och helt otidsenliga, eftersom vi bruna orena råttor och duvor kan frodas och leva bekvämt. Ja, det är bra att människor river dem. De är ju äckligt förfinade, byggda med omsorg och noggrannhet, rikt utbroderade, fulla av söta och sliskiga onödiga krusiduller. De äro ju byggda med fantasi, vilket hus nu för tiden ej gärna får vara. De äro ju byggda för att deras invånare väl skall trivas. De är ju ej lika varandra. De är ju unika. Ja, dessa förtrollande gamla och trivsamma småhus är alla förbjudet förkonstlade, vackert personliga. Därför skall de alla rivas. Barn har lekt här, familjer har skrattat, ibland har här sjungit skogsnäktergalar; allt detta är skäl till varför de alla skall rivas. I stället skall gråa kaserner, som alla är lika, byggas här. Träden skall bort, alla gårdar skall vackert försvinna, och i och med att miljön blir utplånad så flyger naturen sin kos och kommer ej nånsin tillbaka. Så har det gått till i många av stadens stadsdelar redan. Ock denna skall dö och ge plats för steril funktionell stil, svart asfalt och anti-natur, som mer tidsenlig är. Ja, allt gammalt skall bort, all kärlek och skönhet i staden skall utrotas för att ge plats åt omänsklighet, kyla och hat och sterilitet. Endast nuet får leva. Ej någon människa tänker på gårdagen eller den kommande framtiden. Så ser det ut här i staden. Jag råder dig att fara hem till naturen, till skogarna, fjällen och vildmarken, där du hör hemma, förrän du upptäcker att det är för sent. Här i staden kan du aldrig finna någonting gott eller något som bidrar till livet. Här finns bara smuts och elände, förfall, strid och vansinne och ond bråd död. Här måste man slåss för att klara sig. Lagen här i staden är 'Äta eller ätas!' Den svage går under, och endast den starkaste klarar sig. Annat är livet i fria naturen, där alla har allting tillsammans i ymnigt överflöd."

"Men du är en fet en med mycket i magen, trots ditt hårda stadsliv."

"Ja, mänskorna skräpar som apor. De slänger och sprider sin mat, smuts och ohyra var de än går, och mitt jobb är att hjälpa med renhållningsarbetet, som är den högsta mest hederliga respektabla befattning som finns. Jag är såsom gamarna söder om Alperna, och om du någonsin kommer dit på dina resor, (du rest ganska långt redan, är det ej så?) så hälsa dem vördnadsfullt och med respekt ifrån mig. Jag beundrar de gamla grå gamarna mycket."

"Jag själv är en asätare liksom gamarna."

"Jaså, det visste jag inte! Det hedrar dig! Då är ju vi två kolleger! Men jag är det inte på samma sätt, ty jag är endast en sann parasit, och jag parasiterar på människan, den största bovparasiten av alla, som blott skräpar ner och förstör all

naturen i världen. Hon kan inte själv hålla rent. Därför frodas så äckliga skurkparasiter som jag. Ja, jag tjänar den vidriga äckliga människan, jag håller rent efter henne och lever på allt hennes spill, men jag gör det i avsikt att småningom underminera all hennes outhärdliga existens. Vi är tusen miljarder i världen, som gräver den gräsliga människans grav, och det klarar vi av, ty den gruvliga människan är bara fyra miljarder. Snart störtar hon samman med var stad i världen, snart kommer det mänskliga samhällets digra kollaps, och då har all naturen oss rättor att tacka för underbar underminering i fem hundra år. Men vad var det du sade? Att du är som gamarna? Och jag som trodde, att du endast åt klena stackare utan försvar, såsom jag."

"Ja, du vore en munsbit för ugglor, hök, falk eller vråk, och jag vattnas i munnen av åsynen av din enorma förträffliga fetma, men var ej orolig. Jag tänker ej kröka ett hår på ditt ärbara pliktrogna huvud. Fortsätt i fred med att leva på människans smuts och att slugt undergräva all hennes lögnvärlds existens. Du gör henne en björntjänst."

"Jag tackar dig ödmjukt och känner mig lättad och prisar dig för att du låter mig ädelt förbli en from far för en lycklig familj och ett dussin par barn, några tjog minst och snart nog ett gross. Jag vill gärna dock innan du far ge dig rådet att tala med storsten i parken. Han är både gammal och vis och har sett hela världen och är därför erfaren som endast få och kan svara på varje enskild persons alla frågor och undrande tankar."

"Jag känner en stork allaredan."

"Den här är som ingen på jorden."

"Men det är väl alla fasaner, babianer och näbbmöss?"

"Förvisso, men denna herr stork är ändå ett unikt original som du inte får missa. Farväl nu. Det börjar bli middagstid, och jag är tvungen att tänka på magen, familjen och vinet."

"Var får du ditt vin?"

"Från kloaken. Ett bättre och finare märke finns icke i världen: en annan och helt ny bouquet för varenda ny dag. Det är husets vin, men det är bättre än hela Italiens och Greklands och Portugals och hela Spaniens och Frankrikes viner. De kan alla gå och dra över sig någonting gammalt. Mitt gamla kloakvin är lagrat i fem hundra år. Nu farväl."

"Ja, farväl, du begåvade rätta, och *bon appétit!*"

"Tack detsamma! Glöm inte att hälsa på gamle baronen herr Stork!"

Och den smällfeta råttan försvann bakom hörnet, och kungsörnen lyfte på ståtliga vingar. Han blickade ner på den lilla och bylika stadsdelen nedanför sig när han höjde sig och tänkte följande:

"Ack, låt ej denna naturliga och idealiska stadsdel försvinna! Den får inte rivas. Så omänsklig får icke människan vara. Låt dessa idylliska vänliga trähus och gränder, blomstrande bakgårdar, fridfulla prång och oaser av staden stå kvar som en salig välsignelse för alla goda och mänskliga människor för alltid! Här har de för omväxlings skull en miljö för bevarandet av deras mänsklighet. Låt den då icke förstöras, som råttan berättade, av hänsynslöst barbari, fåfäng falsk ambition och den farliga utvecklingen, all förbannelses ursprung. Bevara den mänskliga byn för de smås skull som älskar den!"

Så bad han tyst i sitt sinne alltmedan han styrde mot Slottskogen och där helt snart fick syn på herr Stork litet avsidat från alla babblande änder vid mänskoplanterade dammen, som, vilket vår örn slogs med häpnad av, underhölls med både mat och servis av människor. Mat fanns där gratis och holkar och hyddor och bon allt i skydd för bevågna och nyfikna människor, som trängdes väl utestängda av präktigt staket. Örnen sänkte sig ned emot jorden i skydd av ett väldigt furuträd,

för att ej synas av människor och fåglar och väcka uppståndelse. Mycket försiktigt närmade han sig i måttlig ödmjukhet värdiga storken och hälsade denne från råttan.

"Aj, råttan, den feta grobianen vid foten av backen bland de fina trähusen, kallade kråkslott av människor men prydda med utsökt unik snickarglädje? Jo, honom känner jag väl. Han är liksom alla föraktade möss en ej skön parasit men lik människan däri. Alla vettiga goda och ädla förtjusande människor är blott parasiter; de onda och hänsynslösa förtjänar sitt dagliga bröd och sliter och lider på hederligt vis som vi djur för sin föda. Han bor i vad människorna kallar förfallna och mystiska slumkvarter, men som de facto är stadens mest mänskliga trevliga sköna naturliga vänliga skattkammare och oaser. Ja, allt är i sanning långt skönare än vad de människorna tror. Ja, vad kan jag nu göra för eder, ers nåde?"

"Berätta om era berömda och sällsamma vitt legendariska resor!"

"Varför?"

"Jag vill veta hur världen, naturen och situationen ser ut, ty jag söker ett rike för fredliga goda naturliga väsen där de i ro kan förkovra sig utan att människan blandar sig i deras lek och privatliv."

"Du har just nu kommit till stället."

"Vad menar herr Stork?"

"Du ser friden här framför dig i denna park, där vi djur kan spatsera omkring såsom kungar och få allt vi önskar."

"Ni skämtar."

"Ej alls. Du får mat här och bostad helt gratis."

"Med gapande pladdrande vildsinta människor och bullrande dånande ilsken trafik överallt här omkring både morgon och dag, kväll och natt? Jo, jag tackar."

"Men sådant måste man utstå."

"Men denna förbannade dyiga plaskdamm, där ankorna bajsar och pissar i kapp på varandra i vattnet, som är stationärt, är ej alls vad jag söker."

"Jag fattar. Jag letade själv i min ungdom och sökte precis vad du själv här så hett efterlyser. Vill du kanske höra min saga?"

"Ja, gärna."

"Jag föddes vid Nilen," och här begynte så den gamle storken berätta en utdragen fåfång romantisk och alltför broderad och ändlös historia, som örnen ej hörde så särdeles uppmärksamt på. Blott ett mycket förtrollande avsnitt om sällsamt besök upp i Alperna fäste han örat vid, ty där på toppen av världen hade den åldrade storken fått stifta bekantskap med allsköns originella barhuvade skalliga gamar.

"Om du en dag kommer till Alperna, glöm ej att spåra upp Mungamen, Gåsgamen och framför allt den drakoniska sluga Skäggamen. De är de klipskaste skarpaste herrar och allra mest klarsynta farbröder som uppå jorden här finnes. De skulle med säkerhet lära dig mycket."

Och storken dröjde vid avsnittet uppe i Alperna där han befunnit sig i sådant lärt vördnadsbjudande sällskap. Vidlyftige storken märkte nog också att örnen med öppnade öron just hörde på detta, varför han yvdes däröver och dröjde därvid extra drygt.

Men allt medan den storken, den för örnens smak alltför effeminerade fågeln, stod där och berättade hade två blåklädda helt likadana grå människor närmast sig dem. De viskade dunkelt och dolskt bakom busken tillsammans. De var intresserade av den nyss anlända örnen. Och de hade med sig ett nät.

"Den har säkert landat här för att få sig en måltid på storkar och änder."

"Vi måste fånga den. Aldrig förut har en örn landat här. Våra chefer blir säkert helt nöjda och giver oss påökt."

"Och laboratoriet! Vad de ska bli tända på örn, som helt frivilligt söker sig in till en stad utan skräck!"

"Ja, förvisso! Ett sådant försöksdjur att experimentera med får de ej dagligen!"

Sålunda talade männen tillsammans med lystna rovgiriga blickar. De hörde ej alls på de tu goda fåglarnas samtal. De ville ej höra därpå, ty de var ju blott människor och fast i fördomen att fåglar inte kan uttrycka tankar och tala det enklaste språk med varandra. Storken, försjunken i ljuva och rikliga minnen, märkte dem icke, och örnen var vänd med ryggen emot dem. Så plötsligt stelnade storken av fasa och tystnade utan att sluta till käften. Örnen tänkte just fråga: "Vad är det?" och anade samtidigt fara, men det var redan för sent. De två karlarna var över örnen med nätet och band fast hans näbb. Han var hjälplös och fången. Han kämpade ursinnigt tappert febrilt men i fåfång desperation. Ej en mänska kan slåss för sin frihet med starkare trots, kraft och mod, större seghet och vildare desperationsenergi än ett djur. Storken mindes sitt ord: 'Du ser friden här framför dig, här i vår park, där vi djur kan spatsera omkring såsom kungar och få allt vi önskar.' Han krympte och skämdes och önskade vad han hört kråkor och kajor planera om dock ej på allvar: att hacka ut varje ond människas ögon med näbben. Och männen som gjorde den fallna örnen alltmera stridsoduglig sade:

"Jaså, du kom hit för att ofreda och få ett skrovsmål på tama oskyldiga änder, din fan!"

Mänskor har ju den vanan att kalla envar vid det namnet. Men örnen var maktlös. Hans vingar var skadade, ögonen bittert förbundna. Männen bar bort den meningslöst fånglade fågeln, struntade helt i hans kunslighet och bar bort främlingen, som inför tusentals ögon så nesligt och skamligen vanärats. Gässens, måsarnas, mänskornas, ändernas, trutarnas och alla klippduvors blickar följde alltjämt med när örnen slängdes in i en bil som därefter omedelbart stängdes, begynte sitt surrande oväsen och for iväg. Storken såg aldrig mera sin vän i naturen, men blott någon dag efter händelsen lämnade han den försedda och välgödda tillvaron där i den plaskdammen och for ut till fjärran mänskliga vildmarken, där han se'n varnade varje grant kroknäst skarpöga han nå'nsin träffade för att besöka den grymma och lastbara staden. Och ofta mindes han kungsörnen, som han ej alls, till sin ständiga sorg, kunnat bistå och hjälpa. Blott däggdjur och havsdjur kan motstå människans ondska med värre, men himmelens barn, liksom alla bevingade väsen med blod i sig, äro för goda för sådant.

10.

Men goda örnen låg medvetlös i mörka gallerförsedda helvetiska bilen. Han fördes till djupa och mörka källare där han så sattes i bur. Här begynte en hemsk existens utan frihet och ljus, utan luft och natur, utan hopp. Örnen började sakta nedsjunka i tillstånd av mörk apati. Då och då kom det glasögonprydda personer i vita rockar och synade honom. De stack vassa nålar i honom varpå han blev medvetlös. För varje dag kom han närmare döden. Han tänkte i burens en dag, när han satt där med slö blick och döende själ och apatisk likgiltighet:

"O du frihet! O sköna natur! Finns du kvar ännu ute i ljuset där uppe? Du hopp och du salighet, du ljuva liv och ständiga glädje, du värld som jag älskar! Det finns ingen värld utom din värld. Ej liv finns, ej hopp eller oskuld, ej lycka och skratt finns där du icke finns. Du fredsrrike, ändlösa skattkammare, kärlekshem, ljuva lyckliga överflödsrike, jag längtar så efter din himmel, din fria blåa och gröna oändlighet, din endast goda och vänliga rikedom, prakt, din omätlighet, trygghet, med allt vad du rymmer. Jag saknar så innerligt dina välsignade dofter, din yppiga färgprakt och alla de ljuva välsignelser som du beständigt kan bjuda de dina. Jag längtar så efter att åter få bruka min vingkraft, att åter få svinga mig över din värld och oändlighet och att få bruka min syn och få skåda ditt aldrig begränsade eller påtagliga väsens mångfald. O bröder, o fåglar, jag längtar så efter att åter få höra er sjunga, att åter få råda lon var det bäst är att jaga, att ännu en gång disputera muntert med björnen om

rätter och drycker och varna järven och vargen och mården för mänskan. Natur, o mitt hem och min moder, låt mig snabbt få komma hem till ditt hjärta!"

En människa nalkades buren. Han sade stillsamt till örnen:

"Vad sa' du, min vän?"

Han var kroknäst som örnen och verkade from, eftersom han begrep örnens språk. Örnen fattade genast att mannen var vänlig.

"O jude, släpp ut mig ur fångelset! Annars förgås jag!"

"Jag har tyvärr inte nyckeln."

"Ack, hopplöshet! Jag är förlorad! I vanvettig mörk apati kan jag endast försmäkta!"

"Hur fick de tag på dig?"

"Jag var på vänligt besök här i staden och just på visit hos herr storken i parken, när svekfulla mänskorna grovt överrumplade mig, tog mig bakifrån, släckte min blick och förseglade munnen och band mina vingar, så att jag ej alls kunde bruka min kropp mer."

"Så fegt! Vilket öde!"

I samma stund hördes de taktfasta avmätta stegen från vitklädda djurplågare. Juden sade:

"Jag kommer tillbaka. Hys hopp!" Och han drog sig tillbaka.

Vitklädda männen kom fram och tog hand om sin fånge. Och dagen därefter, efter en tung och svår dvala av mardrömmar och galen ångest, var örnen mer död än levande. Under de dagar som följde satt han blott stilla orörligt stirrande på ingenting. Det fanns andra små burar i rummet med sällsamma goda personliga fåglar, bland annat en del papegojor, men inte ett ord bytte örnen en enda gång med dem, ty de bara tjattrade, skvallrade och var i allmänhet fnoskiga. En var helt säker på saken, att de alla skulle med tiden få göra karriär som uppstoppade fåglar. "Vad menar du?" frågade då en beskäftig fasan. "Jo, jag menar, att det bästa vi har att vänta oss är att en dag bli förevigade som uppstoppade fåglar. Ju förr vi får respass till den evigheten, dess bättre."

"Uppstoppade fåglar? Vad är det för goja du pratar!" Så undrade hela befjädrade menageriet.

"Vet ni inte hur det går till? Man får stå som en mumie i evighet. Kroppen förändras ej mer, den är statisk för evigt, och det enda som man förlorar är livet."

"Du vet inte alls vad du talar om. Du har fått nippran." Den åsikten hade de flesta om denna ovanligt insiktsfulla talesman för alla sina förlorade tappra kolleger, som just gått den vägen och hamnat för evigt på snustorrt museum.

Men tre dagar senare kom den hebreiske laboratoriarbetaren åter tillbaka i tysthet, försiktigt med smygande steg. Örnen såg honom ej, ty han hade totalt släckt sin blick.

"Jag har nyckeln nu med mig," sa' gubben, men örnen tycktes ej höra. Den gamle låste dock upp lilla buren, och örnen förblev lika själstdöd och orörlig.

"Ack, lilla vän, vad har mänskorna gjort med dig!" utbrast med sorg assistenten och gick. Han tänkte komma tillbaka senare för att se om örnen rört på sig.

Den vackre granne och ståtliga fågeln var fjärran från allt. Han blott tänkte på det som ej var. Han såg stjärnorna, månen och lysande solen. Han svävade ärorikt i ett gudomligt ljus högt ovan de vita böljande lysande molnen. Han såg andra örnar, han talte med gamar och vråkar och åtföljdes av en beundransvärd falk. Han såg duvor och hökar, han träffade glador och satt med den gamle och fryntlige fiskgjusen nere vid havet och diskuterade höga och andliga ting. Han såg vännerna havsörnen, ugglan och stäppörnen, skrikörnen, hökörnen, dvärgörnen, ormörnen och gamla högdragna patriarkaliska kejsarörnen. Han hörde på Berguvens visdom, han jagade framgångsrikt över ej rörda jungfruliga eviga vildmarker, hälsade vargar och såg om de fällt något rov, såg livade björnar i träden kalasa på honung, högg raphöner,

tjädrar och orrar, såg feta små ripor och vaktlar och järpar i ljuvlig oändlighet. Harar och rådjur, renar och kronhjortar, dovhjortar, älgar och vildsvin kom parvis och klungvis störtande ut ur snåren och fram genom skogen. Hackspettar, lärkor och sångare, trastar och bofinkar gav dess musik. Även domherrar, finkar och sparvar, steglitsor och starar och mesar, ärlor och svalor hörde han rösterna av. Han såg manfår och gemsar, stenbockar och andra vilda getter och bockar störta sig över de svindlande stupen och höjderna uppe i bergen. I skönhet och gracilitet sänkte svanarna ner sig i segelflykt över av människor aldrig än krusade vattenytor med högburna gäss och snattrande änder som avlägset sällskap. Han såg i en vik från en strand vackra lommar röra sig sakta. Bävror arbetade, uttrarna lekte, grävlingar städade hemma i gryten, snäpporna pep, gick och vadade, spovar och vipor sjöng ömt och klagade, sorkar, lämlar och möss skötte sina familjer, rörhönan värpte, mullvadar bökade, rördrommar bölade, ormar och ödlor låg stillsamt och lättjefullt solande sig, och korpen, hans goda allvarliga vän, kom och frågade honom om råd i en svårbedömd sak. Han såg vackra smidiga vesslor och hermeliner och mårdar jaga i osynlighet, han såg räven, den sluge, och lon, den demoniske, smyga i skogen. Brakande fram genom snåren kom frustande mäktiga stora visentiska oxar, och kärren var fulla av sumphöror, sothöror, rallar och hägrar, storkar och tranor. Han svävade över ett tranornas balställe utan att störa mazurkan. Vid stränderna fiskade tärnor och måsar och trutar. Han såg även floderna, älvarna, åarna och alla sjöar fulla av hoppande lyckliga laxar, små abborrar, sluga och hungriga väldiga gäddor och smidiga ålar, gösar och störrar, lake och löja, braxen och kraftiga kräftor. Han såg ock i kärren vilt musicerande sällskap av grodor där kväka och åbäka sig. Överallt fanns det mat, liv och frihet och rymd i oändlighet och framför allt livs källa och ursprung: det stora och signade alltid så underbara gudomliga rena och strålande ljuset. Och över allt detta flög han ständigt högre, och högre än han nånsin varit i livet, så att hela jorden försvann och blev mindre och dess horisonter framträdde med en ständigt mer tydlig rundning – han höll på att lämna planeten och flyga rakt ut mot de eviga stjärnorna för att omfatta, besöka och sprida sin kärlek till andra planeter. Han såg sig helt ensam, totalt suverän och omfattande hela jordklotet med svindlande kärlek – allt detta drömde han om där han satt på sin pinne för varje minut alltmer nära vad fångenskaps grämelser och apati alltid leder till: döden.

Han undrade om han alltjämt kunde bruka sin syn. Han försökte att urskilja omgivningen men såg icke gallret framför sig. Hur han än sökte att urskilja det så såg han det icke. "Har synen min slappnat totalt?" tänkte han. Med försiktighet trevade han mycket långsamt med en fot emot det men kunde ej heller känna det. Han steg då ner från sin pinne och stack ut sin näsa ur burens. Stilla var han ett ögonblick. Så plötsligt lyfte han och flög med utbredda vingar bort genom rummet. En mänska kom in. I just samma ögonblick kom även juden tillbaka från det andra motsatta hållet. Mänskan i dörren skrek:

"Vem har släppt ut fina örnen?"

Men fågeln flög mot honom, satte sig rakt på hans huvud, slog klorna däri och ryckte ut hårtestar, munfull och munfull på nytt av dem. Därefter flög han vidare ut emot ljuset. Han flög mot ett fönster, och sådan var kraften att fönstret splittrades. Fågeln var fri. Han beklagade dyrbara fönstret och ångrade skadan, alltmedan han höjde sig högre och högre mot ljuset. Juden såg genom fönstret hans flykt.

"Ja, flyg bort nu mot moder natur, och kom icke tillbaka till oss hänsynslösa och dumma okunniga negativistiska sjuka och hopplösa människor."

Mannen som blivit så sliten i håret kom fram till den gamle och oskyldige assistenten med händerna ängsligt om huvudet och ställde aggressivt frågan:

"Vem är du?"

"Nummer två åtta noll nio två noll sju fem nio två," löd hans svar.

"Idiot! Ditt personnummer struntar jag i!" skrek den hårdragne och gick i plågor från stället på jakt efter åtminstone desivon.

Men örnen lämnade icke staden ännu. Efter frihetens njutning och lycka och ljus sjönk han åter ned emot staden, ledd av sin nyfikenhet. Det fanns icke en mänska som kunde avskräcka honom från sina idéer och tankar och företag. Ja, du lyckliga Kungsörn! Du klarade dig denna gång, men blott genom ett under! Bevara dig, akta dig för att ånyo i människohänder bli fångad, ty de ger blott döden! Den mänskliga omvården är blott förnedring, förödmjukelse och en ständig förringning av livsvärdet, integriteten och allt som tillhör ens personliga frihet. Förlita dig aldrig på människor, ty deras välvilja är blott ett trask av förintelse. Tag inga risker i fortsättningen, ty du äger just vad alla människor saknar och åtrår: din frihet och din naturlighet. Akta ditt liv, ty det är mera värt än du tror! Var beredd på det värsta och lämna för livets skull staden, där faran är stor varje dag, varje timma och varje minut! O örn, sök dig ej in till staden, ty där finns ej nå'nting för sådana ljuvliga varelser som dig att hämta. Flyg bort till naturen, till glädjen, till friheten, tryggheten, lyckan!

Men skarpögda fågeln sänkte sig åter ned emot staden och landade stilla i stadens centralaste park. Gömd i ett vackert lärkträd såg han sig omkring. Ingen mänska syntes i närheten, men ett stycke ifrån hans träd stod ett underligt grönsvart orörligt rådjur som icke spred någon lukt och vars ögon ej lyste.

"Vad är det för fusk och bedrägeri?" tänkte örnen och flög upp på rådjurets rygg. Det var av metall. "Jaså, ännu ett misslyckat livlöst och galet människopåfund!" sa örnen. "Varför har de ej hellre levande rådjur i parken i stället?" Så fnös han och tog ett hopp ner.

Men alldeles i närheten var några människor nu. Det var en vacker moder som stilla satt i en parkbänk och hennes lilla och nyfikna barn. Örnen var lika nyfiken på det söta och älskliga barnet som flickan var nyfiken på den ståtliga fågeln. De närmade sig.

"Kanske kan hon förstå vad jag säger," tänkte den kroknäste, och nästa ögonblick frågade flickan honom helt muntert:

"Hur mås det, herr Örn?"

"Ja, hur mås det själv? En så'n underbar dag, inte sant?"

"Jo, förvisso, men tala en aning mer lågt, så att mamma ej upptäcker oss, för då slår hon mig och blir hysterisk."

"Får du icke prata med fåglar?"

"Barn får helst ej alls göra någonting alls här i världen, trots att de vet och förstår mer än vuxna."

"Ja, vuxna förstår ju ej ens något endaste språk i naturen."

"Bisarra och högst oromantiska, fulla av högmod och fåfänga är de i sanning. Men säg mig: vad gör du här mitt i mänskornas park?"

"Jag är nyfiken och önskar upptäcka människostaden."

"Är världen ej bättre var du är kommen ifrån?"

"Jo, visst är den det."

"Vad är mänskornas stad då att ha?"

"Här finns faktiskt båd' en och annan som lyssnar, förstår vad man säger och icke behandlar en såsom ett djur, till exempel den flicka jag talar med."

"Nej, du kan inte få mig till att tro att här finns nå't som helst gott i staden. Kan du begripa hur mitt bo ser ut?"

"Nej."

"Jag bor allra högst upp i ett väldigt högt hus. Det har hela tio etager och ser ut som tornet i Babel. Inunder mig lever det tusen familjer så trångt såsom möss, utan gård utanför, utan jord under fötterna. Bara man vågar se litet ut genom fönstret så får man svindel. Man hör genom hela det väldiga huset var grannes bestyr och nåldropp på golvet. Huset är fyrkantigt, grått som en fängelsemur och identiskt med

hundratals skyhöga liknande hus i närheten. Högre än varje kyrktorn och klocktorn är husen; den annars så vackra stadssiluetten med gamla och sirliga koppartak, tinnar och torn är alldeles förstörd. Man ser skyhöga själlösa klotsar blott i varje väderstreck. Staden är blott skräckinjagande för varje oskyldigt barn. Värst är ljusen som bländar på natten. Man kan ju ej sova för alla de bländande gatlyktorna och de hemska vrålande dånande galna bilisterna, som bara ilsket och utan pardon kör ihjäl varandra. Och värst av allt är, att man i varje stad har berövat oss människor vår mest väsentliga frihet: att nattetid kunna se rymdens oändlighet. Man ser ej stjärnorna längre i staden. De bländande ljusen har tagit bort stjärnorna för alla människor från himlen. Ja, staden är bara ett rysligt förpestat svart hål av elände, förtryck och förnedring."

"Det är icke alla som kan se vad du ser."

"Det är för att jag än är barn och ej lärt mig att prata på människors vis. Jag bekänner för dig, att jag ryser för den stund då jag blir tvungen att avstå naturen och lära mig människoseder."

I samma ögonblick hördes ett gällt rysligt skri från en fullvuxen kvinna. Det var flickans moder som upptäckt sitt lilla barns förtroliga umgänge med en livslevande rovfågel. Örnen blev skrämmd och flög upp, barnet rycktes av modern med våld därifrån så att lillflickan började tjuta av smärta, och örnen, som nu fått nog av den tokiga staden och flög ovan taken mot söder, tänkte:

"Förbannade människokvinna! Allt ska mänsklig dumhet förstöra! Vår konversation var ju riktigt givande, trevlig och intressant! Måtte flickungen ej bli fördärvad av ruttna och inskränkta mänskan liksom alla andra!"

Men i sitt hjärta visste han likväl att flickan var dömd till att uppväxa och bli liksom alla andra fördärvade blinda och döva förstockade fördomsfulla och hopplöst sjukt ignoranta personer av människorasen. Men när han så flög över taken så blev han för första gången för dagen väl observerad. Från gatan skrek pojkar:

"Se örnen!"

Och överallt såg örnen människor som såg med glädje och vänlighet rakt upp mot honom. På husens balkonger sågs gamla personer med ljusa och upphöjda ansikten blicka mot honom, vid fönstren sågs nyfikna blickar, gatuarbetare hejdade arbetet för att se ståtliga fågeln, och så överraskad blev örnen av detta att för något litet kort ögonblick slog han sig ner i en kyrka högt uppe på berget. Han satte sig i dess torn, och han trivdes där i det att han där fann den frid, som han ej förr i staden känt av. Duvor kuttrade stillsamt där, och i klocktornets mörker låg snarkande fladdermöss uppe i taket. Kungsörnen frågade duvorna:

"Säg mig, vad är det för sällsam naturlig och säregen frid som här härskar i tornet? Jag trodde att människor ej var förmögna till någonting sådant."

"Du sitter i Masthuggets kyrktorn," förklarade duvorna, och vackre örnen flög värdigt med lugna och sävliga vingslag vidare söderut, och så länge han var inom synhåll för staden såg vackra beundrande människors blickar upp till hans färd och följde hans fina gestalt tills den långsamt försvann emot söder i röda och rosa och andra ljuvliga färger som dagen tonade bort i. När solen gick ner och skymningen kallare blev var re'n örnen långt bortom och utanför staden, den farliga icke naturliga människans farliga icke naturliga högborg. Långt borta förblev han.

11.

Men när han en dag satt i dystra tankar och vilade sig vid en källa fästes hans uppmärksamhet vid en liten och färggrann tätting, som fiskade djärvt vid sjöns utlopp: han dök ner i vattnet på huvudet och kom igen upp med småfisk i näbben. Vår örn kom artigt och stillsamt med frågan:

"Vem är du, o mästare på att fiska?"

"O Kungsörn," sa' fågeln, "jag är krönt som du. Jag är kungen bland skogens fiskare, men du får kalla mig Isfågel om du är vän."

"Jag vill ej vara annat."

"Men varför är uppsynen din så dystert?"

"Jag är pessimistisk."

"För vad?"

"Jag tror ej att det finns som jag söker."

"Vad söker du?"

"En plats på jorden där människor ej finnes och där man kan leva i fred."

"Är det allt? Och du tror ej det finns? Du, din sorg är en lätt bagatell. Vem har sagt att en sådan naturlig och självklar ort ej finns på jorden?"

"Det säger mig alla, och själv har jag ej heller funnit den."

"Större och djupare sorg för mindre saker är svårare klarad. Förjaga din ledsnad. Det som du har sökt finns förvisst."

"Jaså? Var?"

"Hör nu på. Långt i söder förbi mittens hav, stora öknen och stäppen och ändlösa djurens savann finns ett rike dit människor icke kan komma. Det regnar där, och solen skiner där mer än nå'n annanstans. Där växer eviga täta och väldiga mänskofientliga skogar, som människor ej kan komma genom och där de endast kan dö om de kommer igenom. Så täta, så djupa, så levande är dessa skogar, att människor där ej kan klara sig. Men för oss djur äro dessa ogenomträngliga stora gigantiska skogar, som aldrig vissnar och sover men ständigt lever och växer och frodas, ett ändlöst och evigt myller av paradisländer. De är icke ett enda paradiset utan ett tusental och åter tusentals. De äro jordens vackraste trakter, där växer fler växter, träd, örter och arter, där finns fler djur, fåglar, amfibier och fiskar än någon annanstans. Det är gorillornas, apornas, zebornas, svinens och katternas, paradisfåglarnas och papegojornas riken; där finns de djur som är vackrast och sällsyntast, klokast och frommast. Det är tropikernas gröna och färggranna, mörka och ljusa, sällsamma mystiska och helt otroliga rike. Där myllrar primaterna, hjortarna och de förfinade ädla och ridderliga antiloperna. Och detta ljuva odödliga jäsande sprudlande ångande lyckliga renaste rike, där tusentals symfonier i välljud mot himmelen jublar, där dofterna bolmar, där livet för alla spontana naturliga väsen är enbart en glädje och fest, en kaskad av färger och ljus, muntert överflöd och frejdigt liv, finns i hela vår värld på en speciell breddgrad. I Bortre Indien, i det Nya Holland, i Indien, i stora Australien, på andra sidan av blåa och mäktiga drottningen av oceaner, Atlanten, överallt ligger tropikerna, som skrämmer människorna bort med att giva dem konstiga sjukdomar. Goda naturen är immun mot sådant, men människan, den artificiella befängda och fåniga varelsen utan vare sig sans eller vett, kan blott dö om hon vistas i tropiska ljuva klimatet. Far dit! Det är just vad du söker! Och om du vill ha ett gott råd, så far över Atlanten till frodiga rika Amerika. Ända upp till Nya England och ända ner till Patagonien är blott tropiker, människans signade gissel och vår enda fristad i hela naturen. Man ser ej en människa någonstans inom dess hägn som icke är död eller döende. Människor kan ej störa någon där. Allting är evigt i urskogen. Tropiska världen är livet som dödar allt mänskligt och civiliserat. Du ser mina färger. Mångdubbelt vackrare är varje väsen i ursprungets urskog och allt livets hem. Du får leva i fred där för människoplågan."

"Du skämtar."

"Ej alls."

"Du en lögnare är."

"Jag försäkrar att allt vad jag sagt är den renaste sanning."

"Jag tror icke på dig."

"Du gör mig besviken."

"Bevisa att tropiska världen finns till."

"Jag kan icke förstå dig. Man kan icke tala med dig. Tror du ej på mitt ord får du skylla dig själv. Jag har gjort ett försök att dig hjälpa och tjäna. Farväl."

Och den lilla kungsfiskaren flög på sina små glimmande vingar iväg.

"Jag kan icke tro på hans prat. Det är omöjligt att sådan lycka kan existera. Nej, tvivlet besätter mig. Han var en mes som blott dillade. Han hade munväder endast och pratade sagor och gav fantasier. Nej, sådana lurendrejare, örn, får du ej ta på allvar."

Så tänkte den trumpne och modfällde kungsörnen, kastade sig upp i luften och seglade bort. Lilla Isfågeln såg honom fara och hörde honom visst muttra: "Tropiker! Så'nt trams!" Och den lilla fick tårar i ögonen och tänkte om stora örnen och världen:

"Ingen tror vad jag säger! Ingen tar mig på allvar! Jag är för vacker, min visdom och kunskap för skön för att någon skall ta mig på allvar."

Han drömde helt sorgset en stund och for sedan till boet, till sitt egenhändigt förfinade inredda bo, med en meter lång tunnel till ruvande väntande hustrun där inne i jorden.

Men när örnen kommit ett stycke på väg så begynte han tänka och undra och snart även ångra sitt uppträdande mot den lilla välmenande godsinta fågeln. Han tänkte:

"Men tänk om han talade sanning trots allt! Tänk om jag nu försummat min första chans till att finna vad jag så innerligt söker? Jag måste vända tillbaka och tala med honom mera."

Han vände så åter tillbaka till tjärnen han talat med skimrande skönfjädrad Isfågel vid, men han fann honom ej längre kvar där, ty kungsfiskare är så kvicka. I stället begynte han söka. Snart spejade, letade örnen ivrigt och angeläget och ropade också, men Kungsfiskaren var spårlöst försvunnen. Han frågade en fånig dum gammal gök i en björk om den lilla Isfågeln, men göken svarade:

"Han är en svår en att finna om inte rentav omöjlig. Han skyggast och sällsyntast är i hela vår skog. Han är dessutom snål och den minst generösa av alla. Kan du förstå hur förföljelsemanisk han är? Hans liv är bara ekonomi och beräkning. Blott för att hindra mig från att besöka hans bo för att där generöst deponera ett ägg och donera en ättling till mig, som ju varenda fågel för övrigt låter mig göra, ty de förstår samtliga äran därav, men kungsfiskaren icke; han gräver sitt bo under marken, och dit kan man komma blott genom en lång och trång tunnel, och blott för att undanbe sig mina artiga gåvor och fromma visiter. Han är inte klok i sin snålhet och främlingsfientlighet. Kan du förstå det? Men han har dock en mera rolig kusin i Australien, men han är omöjlig att tala med. Han skrattar ut alla bara."

Örnen fann göken en aning rubbad och snurrig och blev icke länge tillsammans med henne. Hon verkade på honom som att en gång ha fått en ryslig chock, så att hon för all tid blivit knockad och ej kunde ta något ansvar för något. Men länge därefter så sökte han ropande efter den färggranna lillusen utan det ringaste resultat. En duva han stötte på under sitt letande hade av slumpen hört örnens samtal med Isfågeln och sade lugnt och med allvar:

"Min vän! Du har varit i staden och där kommit nära mänskorna. Hade du ej varit där hade du varit klok nog att lyssna till den man av heder och ära som du nu så bittert saknar och ångrar ditt dåliga uppförande emot!"

Så sade duvan, och örnen blev ganska beklämd. "Menar du att jag har blivit smittad av människan?"

"Så kan man nog formulera det. Du stinker människa. Jag tror du har blivit smittad av hennes naturfientliga sjukliga och destruktiva morbidity, sinnessjukdomar och attityder."

Strax därefter flög han iväg i sin sorg, ty han hade ej återfunnit sin Kungsfiskare, som trots allt givit honom en svag glimt av hopp.

Han kom småningom ner till kusten. Där fann han en olycklig ejder.

"Vad fattas er, herre?" frågade örnen.

"Kan ni inte se det? Jag är ju döende! Är ni då blind? Ser ni ej vad som fattas mig?"

"Nej. Är ni sjuk?"

"Om det ändå vore så väl! Nej, jag har blivit nedsmutsad av olja och kan icke åter bli ren. Jag var nere på djupet på jakt efter föda och simmade uppåt mot ytan igen. Jag kom upp med mitt huvud och fann där för sent att det stället på havet var fläckat av olja, som människor släppt ut. Mina fjädrar, min dräkt och min hud är förstörd, jag kan icke bli ren, vilket bara kan medföra döden. Jag kan bara kvävas och frysa ihjäl. Jag ber dig att lämna mig. Var ej ett vittne till min stora vanära. Se ej min hemska och nesliga död. Jag är icke en fågel mer, fläckad som jag är av människans förödelses styggelse. Innerligt såsom en fågel till en annan fågel ber jag dig genast att lämna mig här åt mitt öde. Far bort härifrån, och glöm att jag någonsin funnits!"

Örnen såg tårar på praktfulla olycksdrabbade gudingens bortvända kinder och anlete, och han begrep att den arme menade allvar. Han ville dö ensam där fåglar ej kunde bli vittnen till hans föga lindriga död. Örnen fann det bäst att göra vad ejdern bad honom om. Han lämnade anden i sticket i trots mot sin egen vilja men helt oförmögen att stanna vid ankans horribla ohyggliga dödsbädd. Han sågs av den hopplöst dödsmärkta ejdern fly bort, och den döende frackklädde mästaren bland alla dykänder, som dömts till döden av människors ansvarslöshet, slarv och hänsynslöshet, för att ej rentav kalla det djävulskap, hov upp sin röst och lät höra sin dödssång:

"Hur länge, o Gud, skall du låta det mänskliga släktet få vältra sig okunnigt i giftig smuts, som enbart kan leda till döden för alla? Hur länge, o Gud, skall du låta dem mördra oss änder och ej bara oss utan även de sälar och uttrar och svanar och fiskar och gäss, som lever i fred utan att störa någon i havet och skärgårdarna? Hur länge skall de få ostraffat smutsa och skada och döda naturen och haven? Hur länge skall deras olja få parasitera på deras natur med blott döden som snar konsekvens för oss alla? Hur länge skall vi, våra släktingar, vänner, kusiner och ädla anhöriga få simma och dö i den smuts som de sprider på haven? O Gud, vi fått nog av all skit! Gör snart äntligen slut på den olycksbringande dödande lort och pest som är de galna människornas olja! Naturen har alltid fått lida för människan, för att hon skulle beständigt få utveckla sig, göra framsteg och utbreda sig över världen på vår, alla djurs, fiskars, fåglars bekostnad, men när hon av okunnighet i rent okynne blott för att djävlas tar livet av raser och slakten och folk utan skuld, som ej ens står i vägen för henne, och smutsar ner hela naturen för oöverskådliga framtider, går det för långt. Att ta livet av fåglar i onödan är av den lastbara människans samtliga brott genom tiderna det allra värsta, mest oförlåtliga, mest orättvisa och det mest gudlösa. Straffa det brottet mot ditt universum, mot världsordningen och naturen, o Gud, medans tid ännu är! Hela världens, naturens, allt livs, universums och rättvisas Herre, o se till din tjänares lidande här i hans dödsstund!"

Så löd ejderns dödssång. Den klibbiga smutsen kröp in i hans hud och kliade fruktansvärt över hela hans kropp. Hans hud kunde ej mera andas. Ju mer han försökte att putsa, befria och rena sig från den stinkande smutsen, ju mer han kliade, borstade, vårdade sig, desto värre blev pinan, den dödande oljan, som fläckat hans vita naturliga och ovärderliga känsliga fjäderdräkt. Snart var han död i sin hopplöshet, stora förtvivlan och vanmakt inför den orena vettlösa människans förbannelse.

Andra delen.

12.

Men under tiden var havsörnsparret, som vi senast sett nära Shetland, på väg emot skottländska kusten. De fiskade muntert i fiskrika vita dånande bränningarna vid Hebriderna och for till kvällen in till en ödslig och människofattig ö för att vila och sova. Men när de efter sin middag satt där och försökte att sova kom mot dem en utter. Han kom mycket stillsamt med tydligan någonting viktigt att säga dem.

"Hur står det till, käre utter?" frågade örnen. "Sover ni ej vid den här tiden?"

Uttern sade: "Jag kommer för att be er lämna den här ön."

"Varför det?"

"Den är farlig. Den är helt förhäxad, förtrollad och hemsökt av spöken."

"Vad är det för prat? Det finns ej några spöken! Det är bara människor som är så dumma att de tror på spöken."

"Men det är sant! Jag kan visa er! Kuslig och hemsk och behäftad med räliga övernaturligheter är ön. Jag simmade över från ön mitt emot, när jag såg er här landa, blott för att varna er. Kom, om ni vågar, så skall jag bevisa att jag talar sant."

Han förde dem till en avskild mörk vik varifrån man helt tydligt hörde ett pladder likt sjöfåglars festliga prat.

"Vad är det för ett folk som ej sover som andra på natten?" frågade örnhanen.

"Ni skall få se," sade uttern och rundade ett slutligt klipphörn. Och örnparet såg där i mörkret helt tydligt en havsfågelsflock som helt vanligt och vardagligt ganska normalt skötte om sina bon och familjer och var allmänt glada och nöjda och feta och skrattade muntert i frid, harmoni och gemenskap, som om människor ej hade funnits i världen.

"Vad gör detta sjöfolk här uppe så sent?" var örnhanens undran, men mest utav allt väcktes undran hos honom av det ej förklarliga matta och sällsamma sken som omgav envar i den stora och livaktiga kolonin. Uttern förde dem framåt.

"Vad är det för fåglar?" frågade örnhanen honom och märkte ej att vackra honan begynte att tveka, och uttern svarade:

"Du skall få se strax."

De närmade sig. Kolonin blev allt glesare för varje steg som de närmade sig.

"Men de tunnas ju ut!" sade hanen, och ännu mer överraskad blev han när han igenkände folket: "Men det är ju Garfåglar!"

I samma ögonblick var synen borta. Den tappre och orädda örnhanen var plötsligt skrämmd. Uttern lugnade honom.

"Ja, Garfåglar är de. Utdöda, ej existerande, goda och harmlösa, av mänskan utrotade stackars Garfåglar. De kommer hit till den här gömda viken nästan var afton, men närmar man sig dem för att få deltaga i deras lycka och glädje och vackra blå harmoni så försvinner de spårlöst i luften. Ja, nyp mig gärna, o örn, och dig själv och din fru och förvissa dig om att du icke drömmer! Jag lever, och allting är verklighet utom den syn som du sett och som ingen natur kan förklara."

"Säg, lyste de ej? Var de ej någon aning självlysande?"

"Det tycker jag ock var gång som jag vågat mig hit. Men låt oss nu gå tillbaka. Jag varnat er nu, och om ni ändå väljer att stanna kvar här på ön så gör ni det på er egen risk. Men var är er fru?"

Hon var borta.

"Hon är ej min fru ännu, men lika fullt är det hemskt att hon spårlöst är borta."

Men hon väntade blott bakom klipporna. Hon hade ej haft mod nog att följa dem.

"Ser vi dem åter?" sa örnen och vände sig om. Och helt visst! Bakom ryggarna på dem framträdde åter de häckande lekfulla muntra och livliga fåglarna. Men det unga

och ogifta paret och uttern var trötta. De brydde sig ej om att ännu en gång gå till viken där mystiska dunkla och kusliga synen av utdöda fåglarna hägrade så rent påtagligt och realistiskt att det såg sant ut. För övrigt förflöt varma natten som vanligt. Men följande dag, när de unga tu flög över vackra Hebridernas skärgård, så fick de där syn på en vacker och sällsam ljus skicklig grann fiskare. Pennorna, vingarna, dräkten och fjädrarna hans var så glänsande skimrande rena och klara att man kunde tro att han var utav silver. Den vise havsörnen närmade sig granne mannen och frågade ödmjukt:

"Vem är du som så mästerligt fiskar och glänsar av silver, i skönhet lik ingen annan?"

"Vet du ej vem jag är? Men jag är ju fru Silvertärna!"

"Den kände berömde som vandrar runt världen?"

"Precis!"

"Kan du ge oss ett råd? Vi är ute på jakt efter något ställe på jorden där människor ej finnes och låter oss leva i fred."

"Följ med mig! Jag kan världsgeografin rätt bra utantill! Så får ni se hela världen och söka därpå vad ni önskar att finna."

"Så du känner ej till en fristad på jorden direkt?"

"Nej, tyvärr, men jag vet de som gör det."

"Vem då?"

"De som icke kan flyga, bland annat pingvinerna."

"Men de bor väl långt i söder; är det ej så?"

"Ja, men att orka en sådan tripp är blott en bagatell för en fågel. För du kan väl flyga?"

"Det tror jag."

"Då far vi! Följ med mig! Jag lovar att ni skall få träffa och se världens visaste, ädlaste, största och allra mest sällsamma varelser, ställen och saker. Kom med nu! Styr upp emot himmelen! Glöm hela världen och jorden och alla bekymmer därpå! Vi far nu till Antarktis!"

Och fågeln av silver for plötsligt och häftigt upp i ett kast och var långt bort i fjärran och långt upp i skyn nästan genast. De tu var förbluffade men följde genast exemplet. De ville ej låta sig lämnas efter av bara en måsfågel. När de så flög över havet och dagarna gick såg de en dag där nere på havet en rykande skorv. Tärnan sade:

"Där ser ni vårt havs värsta fiende. Bullrande, rykande, hemska och fula ångar de fram och stör friden vart de än kommer. Ibland släpper de också ut giftig olja i havet, som alltid vållar miljoner oskyldiga fåglars och varelsers död. Så smutsig, fördärlig och vetlös är människan."

"Men tror du ej," sade nu örnhanen, "att all den olja som människan får av naturen en dag kan ta slut?"

"Kanske det. Men han var inte bättre förutan sin olja. På sköna naturliga segelfartygens tid högg han ner skogar och träd lika vårdslöst som han nu utsprider sin svarta smutsiga olja. Nej, alltid har människan skändat, förtrampat, misshandlat, skadat och offrat naturen. Han har aldrig skonat sin arma och fattiga moder. Hon bär alla bördor för honom, dignande, döende, grymt ignorerad, såsom en slav, och han märker det icke och skäms ej däröver. Så har det alltid varit, och så skall det alltid förbli, tills den dag då den hårda och grymma förvildade människan begriper att misshandeln, onda förtrampanget av henne icke alls lönar sig."

Så sade tärnan. De flög ner mot däckets på båten och tänkte att vila sig där, men det kom just då fram en behaglig och utsmyckad kvinna. Hon var enligt mänskliga mått mycket skön, ehuru rätt spacklad. Förfärad inför de tre fåglarnas dykning mot henne stannade hon och skrek: "Oaaaah!" av ren skräck för att skrämma dem bort. De

flög bort ifrån båten och kunde ej tygla sin munterhet över att även en människa kunde som djur reagera ibland.

Och det var efter detta som örnen tog upp med fru tärna gårdagens mysterium med spökfåglarna omkring viken.

"Var ni på den ön?" sade tärnan förskräckt.

Örnen kunde blott erkänna det.

"Och det hände ej något?"

"Ej något förutom upplevelsen med alla spökande fåglarna."

"Och ni är friska?"

"Fullkomligt."

"Då hade ni tur." Tärnan lugnade sig. "Mycket väl känner jag till den öns oerhörda förbannelse. Där finns en varningsskylt som endast människor förstår, ty det är bara människor som har infekterat den vådliga ön. Därför har även människor satt upp varningsskylten."

"Vad är det för skylt?"

"Ön är ett skräckexempel på människans omänskliga misshandel och ansvarslöshets förfärlighet inför naturen. En gång infekterade människan hela den ön med en sjukdomsbacill, som hon kallade mjältbrand. Om någonting levande får den bakterien i sig så brinner hon upp och förtärs i sitt inre. Ej någon kan leva på ön, inget levande väsen. Allt levande dör av bakterien, och hela ön är förgiftad och kan aldrig avgiftas. Endast de som allaredan är döda kan frodas där. De kommer dit för att spöka och vittna om människans grymhet och vidriga ansvarslöshet med sitt missbruk av den makt hon har genom vetenskap över naturen. Garfågeln är utdöd, lömskt utrotad av det omänskliga vidundret, och i all världen kan hon aldrig uppträda mer annat än just på denna förhäxade ö, som är dödlig. Ack, tala ej om det. Nu glömmer vi saken." Och tärnan var uppenbart skärrad.

När de vidare flög över havet träffade de ett grant gammalt och muntert, fryntligt och godmodigt sjölejon, som de ett ögonblick utbytte ett antal ord med. Örnhanen bad tärnan fråga den vackre sjöbjörnen om denne kände till fridens och trygghetens fria paradispalt där det icke fanns människor.

"Sådant finns endast bland molnen," var sjöbjörnens svar, men vår örn visste ju alltför väl att bland molnen var människorna hemskare än någon annanstans. Vackre och ädle havskavaljeren gav då det här goda rådet:

"Om du vill bort ifrån människorna och deras fasor, så glöm dem. Glöm bort att de finns, och din skräck för dem kommer att enkelt försvinna. Tänk icke mera på människan, så kommer människan ej heller mera att tänka på dig. God middag!" sade den mycket mondäne och elegante mustaschprydda sälen och dök ner i vågorna med en lättsinnig njutning.

"Hur skall man väl helt kunna glömma bort människorna, när dessa människor ej nå'nsin lämnar oss arma oskyldiga vilddjur i fred?" tänkte örnhanen när han fortsatte följa sin ledtärna söderut.

Dagarna gick, men de märkte det ej. De fiskade ständigt och åt och led ej av resan. Men efter en tid dök det upp långt i fjärran en dyster hop ovädersmoln som var mörka av åska.

"Där kommer emot oss en storm," sade tärnan., "Kom, låt oss lyfta än högre och flyga över den."

Stillsamt och lugnt utan någon panik flög de upp ovan molnen, där vädret är evigt förtrollande klart, ljust och vackert. De fick knappt en vindpust emot sig av stormen, som rasade dundrande nedanför dem. Men den kunniga tärnan berättade:

"Där ser ni nu vad allt mänskligt och jordiskt betraktar med skräck. Under molnen, som lyser så vita inunder er, blixtrar och blåser det, haglar och stormar det som i ett helvete. Fartyg går under och människor dör och blir hemlösa, städer förstörs och civilisationer tas åter tillbaka av fromma naturen. De våldsamma

stormarna, hårda orkanerna, vilda tyfonerna bryter ned allt som är fåfängt och artificiellt; de förstör allt som ej är naturligt med hänsynslös kraft. Därför är de ej så populära på jorden. Men jag skall berätta för er, att de gör mera nytta än skada. De äro naturens metod att utveckla sig och expandera. För varje tyfon, storm och vildsint tornado bryts nya och härliga vägar för fåglar och folk fram. Genom tyfoner kom gamle herr Kohäger över till nya Amerika, och genom stormar tog trastar sig fram över havet till avlägsna Grönland. Där stormar går fram med förödande verkan följer ett nytt evigt fröjdesamt liv i dess fotspår. Tyfonerna rasar, förhärjar, förgör och förstör aldrig utan att livet med än större kraft och välsignelse framträder i deras fotspår. Så är det, o vänner, och så skall det alltid förbliva. Där stormen är hemskast är livet som störst."

Och de flög sakta vidare under den värmande solen i lugn from betraktelse av universum.

13.

Men under tiden kom deras kumpan unge Kungsörnen fram till en havsstrand i Österlen som var fullkomligen öde. Där gav han sig hän åt sin melankoli och besvikelse och hävde upp en from klagan:

"O Gud, varför gråter du ständigt? Varför är du sorgsen, bedrövad och tårögd för människornas skull? Varför tänker du endast på dem och inte på oss? Ja, varför är du blott mänsklig och icke naturlig, o Gud? Du förökar och utvidgar människornas släkte, men oss kör du bort blott och låter oss jagas och dödas. Blott på vår bekostnad går människan framåt. Sin ära och härlighet stjal hon av oss. Hennes styrka och makt, hennes skönhet och kraft, allt har vi givit henne, men har hon väl någonsin givit oss något? Hon har bara tagit. O Gud, i din mänskliga kärlek för mänskan berövar du henne naturen!"

Och örnen begynte att gråta där vid vilda havsstranden av ren ensamhet, sorg och djup melankoli.

"Ack, hur trist är ej människans värld utan vildhet och frid och natur! Hur bedrövlig och tråkig, eländig och dyster, hur ofri och instängd och smutsig och ful! Vilket kräk har ej människan blivit med att fara fram med naturen som om hon den kunde behärska! Ja, ett miserabelt och eländigt kryp är den självdestruktiva och tragiska människan. Det är nog mer synd om henne än om något utrotat eller förföljt stackars djur."

Men plötsligt förmörkades himmelen av någon jättelik skugga som skymde bort solen. Vår kungsörn såg upp. Med förfäran bevittnade han hur en rovfågel mångdubbelt större än honom flög högt upp i luften och närmade sig. Denne främling var mångdubbelt större än någon vår örn hade sett. Och den väldiga valfågeln landade bredvid vår örn. Han förhöll sig till örnen som örnen till musen.

"Goddag," sade väldiga fågeln. "Mitt namn är herr Rock. Vad är ditt?"

Örnen gav blygt sitt namn. Därur upprann den konversation, som till slut ledde fram till örnens rätt ivriga fråga:

"Säg, store och härlige Rock, finns det nå'nstans i världen ett rike där människan icke förtrycker och kränker vår moder Naturen? Är någonstans moder Natur fri från allt vad som mänskligt och ärelöst är?"

Fågeln svarade: "Visst finns det det! Kom blott med skall jag visa. Jag skall flyga riktigt så långsamt som möjligt, så att du kan lätt hinna med."

Därpå lyfte den väldige Rock, och vår örn följde efter. Men fastän herr Rock flög så långsamt han kunde var lille och ynkliga örnen blott tiondedelen så snabb, fast han arbetade helt febrilt med att hålla sin toppfart. Då sade herr Rock:

"Så här kan det ej hålla på. Flyg upp på min rygg och ta tag i min päls."

Örnen gjorde så, och genast satte herr Rock upp en fart som var hårdare än något reaplans eller rakets. Men Rock sade lugnt:

"Det här är min vanliga fart när jag svävar ovan det ångande Afrika spejande efter en frukost."

"Vad tar du till frukost?" var örnpassagerarens fråga.

"En liten söt fullvuxen välgödd och god elefanttjur i bästa fall."

"Och det blir du säkert mätt på?"

"Jag äter fem gånger om dagen. Min frukost är enklast och torftigast av mina måltider. Annars kalasar jag helst, mest och ivrigast på vackra fullvuxna blåvalar, som icke är som de kräk som de blodiga människorna kokar i kittlar och dödar. Nej, människornas blåvalar är ena mörtar i jämförelse med de gäddor jag fiskar."

Och plötsligt så såg de inunder sig en väldigt stor kontinent.

"Vi är över Atlanten," sa' Rock. "Detta land som vi nu ser är lilla Amerika."

En liten by låg vid havet. Den skugga de kastade nedåt på jorden förmörkade solen för alla byns människor.

"Vad heter den byn?"

"Mänikor kallar den New York. Skall vi ha roligt en smula med människokräken?"

Rock väntade icke på sin passagerares svar utan skred genast tveklöst till verket. Han stannade stilla i luften och började vifta med vingarna. Örnen var krupen i lä, men Rocks vingar igångsatte luftströmmar nedåt mot jorden. Byn nere på marken vid havet kände den luftströmmen som en tyfon. Många människor blåste åt skogen, hus blåste omkull och tak lyftes, havsvågorna forsade långt in i staden och drog både höghus och skyskrapor med sig ut i det stormande havet. Vår örn och herr Rock hade roligt en stund tills de tröttnade och flög vidare in över landet. Människorna i staden New York förbryllades av denna storm som kommit helt plötsligt en solig varm vårdag och upphört ej mindre plötsligt efter att ha härjat blott i en halvtimme. Men den halvtimmen var mera katastrofal än samtliga stormar i hela Amerikas korta historia. När fågeln med örnen på ryggen flög vidare in över vidsträckta grönskande vilda och doftande blå kontinenten så stannade han ej förrän på en spets av de Klippiga Bergen, som var så förskräckligt vass, brant och hög och otillgänglig att aldrig någon som helst liten människa någonsin kunde ens komma i närheten. Där sade örnen till Rock:

"Och vad ville du visa med en sådan demonstration? Det var bara grym makt, våld och terror."

"Jag svarar med förkärlek på människans brutalitet med vad som är långt värre."

"Men det var ej alls vad jag bad om. Jag bad dig att svara på frågan om det finns ett rike där vi slipper störas av människor och där vi kan vara utan all mänsklig destruktivitet."

"Du söker ett paradys som en sorts flykt från allt mänskligt. Du vill komma från det groteska problemet med människan. Ja, jag förstår dig, men det är nog inte så lätt, ty om man ock på somliga platser de facto är utan den mänskliga närvaron slipper man aldrig problemet. Ack, käre lille bror örn, jag kan endast säga som sanningen är, och den är att jag inte vet. Jag vet endast att det ej är omöjligt att göra motstånd mot människan och hennes grymhet och makt. Du har sett hur jag gör."

"Men det var att bekämpa den gräsliga människan med samma medel som hon om ej värre."

"Men sådant kan ge resultat. Vi kan göra oss av med den snyltgästen. Är icke det vad du vill?"

"Men då blir vi ju själva så grymma som människor."

"Vi bara försvarar oss. Det har vi rätt till. Och om icke vi som har möjlighet slår för naturen tillbaka mot människan kan detta kreatur komma att noggrant förstöra

allt liv på vår jord. Är det bättre att tillåta henne den friheten än att bestämt sätta henne på plats förrän det är för sent?"

"Du vet bäst, fågel Rock."

"Och jag har världens bästa förklädnad. Jag finns inte till, enligt människorna. De är eniga om att jag aldrig har funnits och att jag är endast ett fabeldjur. Därför kan jag ostört härja och göra precis vad jag vill."

Örnen ville ej ifrågasätta den friheten.

"Vart far vi nu?" frågte örnen.

"Vi far ut i havet och lägger oss stillsamt på vågorna. Jag har ju svanfjädrar undertill. Där kan vi vila och gunga och vagga ett tag i skön frid i jämn takt med det eviga havets blå vyssande dyningar. Låt oss där ute i havets frid ta det helt lugnt ett tag, medan vi filosoferar och tänker på livet, det eviga gyllene livet, som aldrig tar slut, och som är evigheten, så länge det lever. Och det är vår plikt att om något försvara allt levandes evighet."

14.

Men där kom plötsligt en blåval och gjorde dem sällskap. Han dök helt försynt fram ur vågen och hälsade:

"Hej, store Rock!"

"Nej, men hej, lilla blåval!" var Rocks kära svar.

"Kära Rock," sade blåvalen, "vi har just hört det förträffliga ryktet, som vandrar som bäst uti hela naturen, om dina bravader bland människorna. Säg, kan du ej göra något åt vår situation? Människan gör tvålv av hela min ras! Med sina ohyggliga hemska maskiner slaktar det mänskliga släktet oss massvis som gödsvin! Vårt blod färgar världshaven röda. Det människan är som utgjuter det, korsfäster oss och gör våld på all världens mest ädla unikaste däggdjur. Jag hade en gång femton bröder. De har alla fångats med blodig harpun, blivit kokta i grytor och styckats och använts som bränsle. Ock mina föräldrar har för länge sedan gått åt. Vi har aldrig haft nå'n verklig chans emot människan sedan hon riktade sina kanoner mot oss och sköt djupgående hullingrika harpunerna i oss med sådana vapen. Om ni önskar veta det ser ni här framför er den allra siste av hela sin ätt, och han är redan gammal och trött och snart döende. Det var vad jag ville säga. Men akta er! Jag hör i vattnet vibreringar av en rätt avlägsen men snabbt annalkande fridsfientlig faslig propellerbåt! O, dessa gissel, som dödar vart hav med att skrämma bort allt liv med bullrande hemska propellermotorer och dessutom blott lämnar smuts i sitt kölvatten! Jag bjuder eder farväl, ty jag flyr nu och dyker!"

Men Rock sade genast: "Ett ögonblick, gamle herr Val, jag skall frälsa er från situationen."

Och Rock flög iväg med sin örnvän i pälsen på ryggen till störande fartyget och rev upp en sådan storm emot båten med fläktandet av sina vingar, att fartyget ej kunde klara sig utan gick under och sjönk som en sten. Valen dök åter upp och gav luft åt sitt gillande av skådespelet. "Men jag kunde aldrig då utföra någonting sådant. Jag skulle få samvetsqual genast. Jag är icke mänsklig," ursäktade sig gamle valen.

"Tvärtom! Ni är mänsklig, min blåval. De mänskliga äro de goda, som icke försvarar sig. Men icke heller är de som försvarar sig med onda medel omänskliga. Omänskliga är blott de som förstör och förgör och går dödande fram utan anledning. Omänsklig är endast människan.

Men se, där tycks komma ett annat fartyg. Men det har ej några maskiner men två tunna master blott med vita segel. Skall vi även dränka den skutan?"

Det satte sig örnen emot.

"Nej, låt lilla fregatten, som otrygg och prisgiven är åt naturen, som icke försöker att sätta sig över den, som man kan peta omkull blott med en liten våg, låt den

bräckliga skutan som gett sig med rent spel i kast med naturen ock få sin belöning. Ett segelfartyg är en ren vacker jungfru på havet. Låt sådana vara välkomna. Blott stinkande bullrande pruttande monster som ej bryr sig om att de nedsmutsar haven må ni vara rättvist förargade på."

Och de lät skutan segla i fred vart den skulle. De till och med gjorde den sällskap, åtminstone valen på avstånd och örnen, och blåvalen kallade på både tumlare, silverdelfiner och blå albatrosser att väl eskortera den smäckra fregatten, den ljuvliga briggen, den underbara galeasen, i glädje och frid och besättningen till stort behag, över ändlösa ödsliga nyckfulla men majestätiska för alltid myllrande levande havet.

I samband därmed hördes sång ifrån djupet.

"Vem är det som sjunger i havet?" undrade kungsörnen. Blåvalen sade:

"Det är min kusin. Han sjunger alltid så här års."

"Kan valar då verkligen sjunga?"

"Ni fåglar har ej monopol på den konsten, om ock ni har pippi ibland."

"Men vad sjunger han om?"

"Fråga honom när han kommer upp."

"Det låter min själ riktigt vackert och vemodigt."

Blåvalen dök för att kalla upp sjungande vännen och släktingen, ledsagad av mycket ivriga nyfikna tumlarebarn och delfiner. Och omtumlad av dessa glittrande havsakrobater, omsvärmad av dessa nyfikna beundrare, kom store sångaren upp ur sitt djup.

"Säg, vad sjunger ni om, gode lyriske ärketenor?" sporde Rock sin makrillvän.

"I år sjunger jag om just vad ni alla här nu har samlats för att tycka om, eskortera och önska en god lycklig resa. Jag sjunger om segelfartygen, som förr alltid uppfyllde samtliga hav med sin skönhet och vittnade om att den mänskliga rasen var god och förståndig och ej utan sinne för skönhet. Men motorfartygen kom plötsligt och ersatte dem med sin fulhet och naturfientlighet, och dessa fyllde naturen med skräck inför odjuret och plågoriset, miljöfarliga världsomstörtande människan, som vi ej kan tolerera. Men nu börjar segelfartyg åter synas än här och än där. De är små visserligen, och ännu är motorfartygen ej borta för gott, men jag lever på hoppet att segelfartygen må återerövra sitt område och åter visa naturen att människan ännu kan vara naturlig. Det är i år temat för min vandrings friaresång, som jag sjunger för den jag har kär. Och vi sjunger den alla i hela mitt släkte, ty så populär har den blivit. Men nästa år sjunger vi om något annat igen."

"Ni har en mycket vacker och lyrisk tenorröst, herr Val," sade Rock med respekt.

"Tack för det! Men nu måste jag vända tillbaka till djupet där de andra väntar på mig. Jag får ej utebli ifrån fromma församlingen! När det sjungs hymner bland oss är det synd om den som ej är med, som försummar ett dyligt naturhögtidstillfälle, liknande det, gode kungsörn, som du säkert väl känner till, när de grå elefanterna samlas i Indiens djupaste urskog för att dansa tango. Farväl!"

Och han dök under det att han återupptog sin vemodiga smäktande sång om fregatterna, människans vackraste bidrag till havet. Och blåvalen lämnade dem, och vår örn vände åter till Rock, som låg lugnt som en svan på det fridfulla havet och väntade på honom. Han hade ej velat synas av fartyget men dock så smått intresserat sig för tenorvalen, den varelse som förr gav upphov till vackra legenden om det fjärran sjungande havet. Och kungsörnen landade uppe på ryggen och ställde en kinkig prekär liten fråga till sin gode värd, fågel Rock:

"Säg mig, hur stark är den allra hårdaste storm du kan frambringa?"

Rock var ej sen alls att komma med svaret:

"Följ med mig och se."

Därpå flög fågel Rock upp i luften tills han var rätt högt ovan översta molnen. Därpå så begynte han med sina väldiga vingars ohyggliga viftande fläktande kraft

att församla den indiska blå oceanens oändliga samtliga molnberg till ett enda ställe. Där samlades samtliga vindar, tyfoner, orkaner och stormmoln i en enda virvlande häxkittel drivna i rasande fart ständigt runt, runt omkring. När den mäktiga stormkarusellen var uppe i sin högsta fart, och när molnen var som allra mest sammanpackade, sade herr Rock till sin örn:

"Se på solen. Den lyser som klarast nu, ty det är middag. Dyk ner genom molnen till jorden och skåda hur där nu ser ut."

Örnen lydde och dök. Ständigt neråt, igenom allt tjockare mörkare molntak begav han sig. Molntäcket var tusen mil tjockt åtminstone. Vidare neråt i djupare mörker och tjockare molnlager störtade han sig. Ännu var det långt kvar till jorden. Han såg ingenting, och de tjocka och mjölkiga molnformationerna stack i hans ögon. Och mörkare blev det. En rytande ilsken tyfonvind grep tag i hans kropp, men han motstod den och lät sig icke bli bringad ur spelet. Han fortsatte neråt. Ett isande piskande hagel bestormade nu den hårt ansatte ensamme seglaren. Åska och dunder begynte att höras i djupet. Han fortsatte neråt. Han slungades hitåt och ditåt. Ett tusental voro de stormvindar som våldsamt kämpade om att bemäktiga sig hans upphöjda person. Det var ej längre långt kvar till havet. Allt mörknade ständigt ju närmare han kom mot jorden. Det hade först varit helt mjölkvitt, se'n hade allt grånat, och gråheten hade se'n blivit allt mörkare, tyngre och hemskare. Nu var allt blåsvart omkring honom, och ännu mörkare blev det. Han var nu mitt inne i åskandet, dundrandet, knallandet, öronbedövande hemska tordönet. Han fortsatte neråt. Allt blev nu svart natt. Fastän det var på mitten av dagen och solen var som allra klarast och ljusast, så nådde ej en enda ljusning hit ner. Det var verkligen natt klockan tolv mitt på dagen. Blott blixterna upplyste ständigt det svarta infernot. Han såg hur de skyhöga vågbergen, skummande spökligt och kallt i de flammande blixternas sken, som Himalayas berg, makligt vältrade sig med en skrämmande jättestor kraft. Ja, de vällde och tornade, skummade fradgande, vandrade, störtade fram sig, helt svarta och onda, totalt obevekliga, fullständigt fria från hänsyn och hinder, förfärliga och kolossala, groteska och svindlande, fullständigt okontrollerbara och skräckinjagande. Den allra minsta av vågorna var stor tillräckligt att kunna dra ut Buenos Aires i havet till nittio procent, om den fick forsa in i La Plata. Svart var all världen. Svart var universum, svart var varje våg, hela himlen var svart. Något svartare hade ej kungsörnen någonsin sett. Inget ljus, inget hopp, ingen fridsglimt, ej något mildt i hela världen. Så såg det ut för lilla örnen. Blott blixternas dundrande vrede förbannade världen med hetsigt förintande blixtrande ogripbart bländande ljus, som blott flammade till på så kort tid, att ögat ej ens kunde se det och fatta det. Icke ens kungsörnens öga var snabbt nog att alls kunna se hur en vredesblixt riktigt såg ut. Allt var mörker och kaos och ofrid och vrede och dunder och dån och förbannelse, omänskligt vidrigt inferno och fasa och skräck i kvadrat och kubik i oändlighet multiplicerat. Han skådade en sista gång in i ljuslösa dödsörkret för att se'n fly i panik och i ursinne uppåt tillbaka mot ljuset. Han kom nästan icke tillbaka igenom det järnhårda tryck som tyfonvädret utsatte jorden för. Det var ej lika lätt att komma upp som det nyss hade varit att störta sig ner. Han fick kämpa för livet. Han pressade sig intill döden, tills äntligen bläcksvarta kolörkret började ljusna. Hoppet och framgången gav honom vingar. Och efter en timmes brav uppklattring till fågel Rock tvenne tusen mil ovanför jorden, så var han så nöjd med sitt äventyr, arbete och allt vad han hade sett som ej någonsin förr. Och där uppe var solen så ljus och så klar, så jungfrulig och varm, så gudomlig och härlig och vänlig och god, att vår örn knappast mindes hur tröstlöst totalt svart det under all vännens församlade molnmassor just hade varit. Dock sade han till fågel Rock:

"En slik storm över staden Calcutta, och icke en mänskösäl där hade överlevt."

"Ja, vi ska ej ha så roligt att vi skapar sådana stormar på land över människostäder."

Och storfågeln gav hela molnsammangyttringen en liten puff med sin yttersta vingpenna, varpå den väldiga världsstormen snöpligt kom av sig. Snabbt splittrades molnen och skingrades, och varje moln tog sin egen väg med var sin vind till sitt eget hörn av oceanen. När solen var röd inför avskedet kunde ej någon själ ana den storm som just rasat på väldiga världshavet, ty sådan frid hade där överallt nu brett ut sig.

15.

Och kungsörnen sade:

"Naturens största problem är väl att hon är liten och hjälplös mot människans maskiner. Vad kan väl en kungsörn mot mänskligt gevär, vad förmår väl en blåval mot digra harpuner som skjuts med kanoner, vad kan väl en gammal och grå elefant göra mot människans elfenbenslystnad, och hur hjälplös är ej var kornknarr, som bygger sitt bo och som lägger sin äggkull på ängen i gräset ovetande om att i morgon så kommer den väldiga traktorn med sin skördetröska och krossar hans ägg och gör av det så prydliga boet och hemmet en sorglig komposthög, som ej mänskligt öga ens ser. Vi är små – det är vår tragedi. Om vi vore omänskliga människan i storhet och kraft övermäktig och smått överlägsen så skulle vi icke alls lida så."

"Vad du nu säger är det ingen konst alls att snabbt göra någonting åt."

"Kan det göras?"

"Förvisso."

"Jag tycker ej om dina hårresande oerhörda metoder."

"Vill du då ha någonting gjort eller ej?"

"Käre store och härlige Rock, efter sådana under och märkvärdigheter som du gjort dig skyldig till nu kan jag ej låta bli att begynna att tro att du ej är naturlig."

"Vad menar du?" frågade Rock.

Örnen sade: "Här skiljs våra vägar. Jag vill icke veta av någon som ej är naturlig."

Och medan vår kungsörn beslutsamt gav upp fågel Rock skrek den väldiga jättegigantfågeln sorgset bakom honom efter hans flykt:

"Men du har ju ännu icke fått lära känna min släkt och familj! Käre örn, du har ännu framför dig att träffa bland andra min eldige bror fågel Fenix!"

Men kungsörnen lyssnade ej, ty han ville ej höra och lockas tillbaka. Hans enda hem och element var naturen, och han ville ej ha med något som helst utomstående främmande väsen att göra. Blott Gud fick för honom stå över naturen, men ej någon trollkarl och mänskoförgörande fågel som Rock.

"Hellre lida hos vänner i stackars förföljda naturen än umgås med dylika helt överlägsna giganter och skräckfenomen," tänkte örnen och flög bort ur skräcklandet med sina snabbaste vingar.

Han flög i sex timmar och landade sedan i en skön jungfrulig grön urskog. Han råkade landa i samma träd som en ful from gammal man låg och sov i. Och örnen blev varse den gamle och bad snabbt om ursäkt och frågade:

"Väckte jag er?"

"Inte alls. Jag låg endast och filosoferade. Ingenting i hela världen kan väcka och störa mig i mina fromma funderingar och drömmier. Mitt lugn kan ej störas av någon."

"Ej ens av en människa?"

"Ack, bror, nu trampade du i klaveret! Jo, människor fördystrar min tillvaro som all naturens. Blott människor kan komma åstad faslig otrygghet, oro och osäkerhet. Ena fasliga kräk, de där människorna! Men vem är ni, käre granne bevingade fågel?"

"Jag kommer från Norden och är blott en kungsörn."

"Då måste du ha kommit fel. Detta är ganska långt ifrån Norden, som ligger, om jag ej tar fel, någon annanstans än här i närheten. Men det är ändå ett nöje. En kungsörn får man inte välkomna här varje dag! Och mig kallar man skogsmannen

eller med det mera pampiga namnet herr Orangutang. Men vad för er från Norden, förträfflige kungsörn?"

"Jag söker ett paradys. Vet ni om det någonstans finns helt orörd och helig natur dit ej människor kan komma och inkräkta?"

"Det finns det väl överallt. Överallt finns det dälдер och lunder och gömställen som människan förbigår. Jag är en sann optimist, fastän hela min ras nästan utrotats. Förr fanns det orangutanger i hela den gröna och varma och tropiska delen av Asien, men nu finns mitt folk bara kvar på en del öar söderut ute i havet. Här inne i fastlandet är vi blott få kvar. Det människan är som har utrotat oss utan orsak, hur fridfulla, harmlösa och anspråkslösa vi än alltid varit. Det finns inte nå't mer ordentligt djur i hela världen än vi. Varje natt går vi noggrant pedantiskt och lägger oss i sängar som vi helt själva har bäddat. Finns det någon mänska i världen som bäddar sin egen säng varje dag till sina döddagar? Nej, endast vi fromma skogsmän är så pass ordentliga. Människan kan inte lära naturen nå'nting, men naturen är människans eviga lärare, som icke människan nå'sin blir fullärd av. Så dum elev är den korkade människan nämligen."

"Har ditt folk verkligen aldrig gjort någonting för att bli sorgligt förföljda av människan? Har människan verkligen utrotat er endast genom en nyck? Nej, det tror jag ej. Hon har ej någon som helst glädje av er som döda. Ert kött smakar illa, och pälsen är tovig. Nej, så dum är människan ej att hon dödar er helt utan skäl."

"Det värsta är inte att människan utrotar oss, utan hur hon därmed går till väga. Vad gör hon? Hon stjälar våra barn, och hon tänder eld på våra skogar."

"Men varför i all friden stjälar människan era barn när hon har egna? Och varför skulle hon sätta i gång med skogsbränder, som ju kan sprida sig till hennes egna samhällen?"

"Det har jag undrat i hela mitt liv. Men den konstiga människan är så absurd. Av en del resenärer med vingar som du har jag hört, att de barn som hon stjälar ifrån oss skickar hon sedan utomlands blott för att dessa barn sedan på livstid skall inspärras i zoologiska trädgårdar."

"Ja, nu liknar det något. Det stämmer med människans mönster."

"Den enda förklaringen till varför hon gör upp skogsbränder tror jag är den, att hon vill röja skog, men så är hon så ansvarslös, så att hon genast förlorar kontrollen på branden som hon satt i gång. Och så brinner vår värld, våra urskogar och hela landskap och öar upp för människans skull, för att hon inte vet vad hon gör. Sedan kan inte människor ens bo i området mera."

"Ack, ditt vittnesbörd får det att vända i magen på mig. Den där människan tycks bara bli värre och värre. Jag står inte ut!"

Och han lyfte och orkade ej mera höra på orangutangen, som sorgmodigt blickade upp efter honom och sade:

"Förlåt mig, min vän, att jag tydligen lyckades med att chockera dig, men det var inte alls meningen. Ty, du förstår, jag är ändå en sann optimist." Och han skalade sorgmodigt åt sig en mogen banan och åt upp den.

Kungsörnen visste dock ej att hans vän fågel Rock aldrig lämnat sin skyddsling ur sikte, ty Rock kände ansvar och kärlek för tankfulle örnen. Den store herr Rock hade alltsedan avskedet följt lilla örnen på avstånd och icke släppt honom ur sikte, samtidigt som han inte låtit sig upptäckas av gode örnen. Men nu flög vår örn mot tätt överbefolkade områden, och Rock greps genast av oro för faran. När örnen så flög över en fin plantage tänkte dumme plantageägarn:

"Här kommer en sådan fågel som plundrat vår hönsgård ibland."

Och han höjde geväret mot fågeln i skyn. Detta såg fågel Rock med sin röntgenblick, gav upp ett skri och försökte att flyga till undsättning, men skottet small. Örnen störtade ner mot plantagen. Han upplevde bara att någonting mörkt

som en skugga kom över hans blick ifrån ovan och såg aldrig Rock komma farande för att förhindra hans fall. Sedan var allting svart.

När han vaknade upp var han hemma hos Rock, men där var även en annan fågel av samma kaliber som han inte kände.

"Var är jag?" försökte vår örn orientera sig, groggy som han allmänt var. Och den främmande väldiga fågel förklarade vänligt:

"Du är nu i Finland."

"Och vad gör jag här? Vem är du?"

"Du blev skjuten till döds av en girig plantageägare med akut paranoia, men Rock kunde rädda dig och förde hit dig. Jag är fågel Fenix, hans bror."

"En så'n ära för mig," sade örnen försiktigt.

"Ej alls. Det var bara ett nöje för mig. Jag anlitas så sällan numera. Är det något mera som jag kunde göra för dig?"

Örnen tänkte. Så svarade han: "Jo, det är det. Jag är nu rätt trött på min eviga resa, som aldrig tar slut, och jag lär aldrig finna så lätt vad jag söker. Kan ni sammankalla ett råd, helst med rovfåglar av samma slag och på samma nivå som jag själv, så att vi kunde många tillsammans begrunda och i bästa fall komma fram till en lösning av digra problemet med människan?"

Fenix och Rock gav varandra en leende blick, och Rock svarade:

"Det vill vi gärna." Och de satte genast i gång med att organisera århundradets viktigaste konferens.

16.

Det var ute i skärgården som rådet kallades samman, och örnen var ordförande. Han kom genast till saken:

"Vänner och fränder och släktingar, tack för att ni kommit hit. Jag har kallat er samman för att be er svara på er broders undran. Säg, har ni nå'nstans sett ett land där det ej funnits fiendskap eller förföljelser, där djur har kunnat få leva i fred för varandra och för alla människor och där blott godhet och kärlek och frid har regerat? Ni örnar som har rest omkring uti hela den vida oändliga världen, säg, har någon av er fått se vad jag sökt, eller är läget hopplöst, som det alltid varit för mig under mina oändliga vandringar?"

En gammal vithårig ädel fin Glada besvarade frågan, när ej någon annan haft något att säga till saken. Så talade Gladan med djupsinnig röst:

"Jag har sett trappar, vildhöns och sumphöns och spräckliga morkullor och beckasiner så stora som strutsar. Jag har även sett korpar stora som fullvuxna praktfulla festliga komiska löjlige påfågelsupplädda stolta kalkoner och trastar så stora som svanar och fiskgjusar stora som jättekondorer, och skogar och urskogor, regnskogar stora som Asien, och trän ännu högre än all världens skyskrapor och Eiffeltornet, och snäckor så stora som skutor, och havslommar stora som fullvuxna kungsörnar; medlemmar av världens flygexpertis, vackra svalorna, stora som änder, och kängurur stora som jättetrögdjur, vida träsk lika stora som hela Turkiet, och strutsar mer färggranna och mer exotiska än högtidsklädda stoltserande påfåglar, lyrfåglar och andra paradisfåglar. Jag har även sett mastodonternas rike och mammutarnas, jag har sett ädla havskräftor stora som sälar; ja, allt har jag sett som alls finns att betrakta i världen, men icke det rike där någon själ har kunnat leva i fred för sin granne."

Det uppstod en tystnad. Så sade en annan örn:

"Överallt i hela världen får vi arma djur gå och lida och utstå förföljelser, ofrid och eviga kval genom människans inkräktande i naturen. Nu frågar jag er: är det rätt att förfölja och motverka, hämnas, bestraffa och resa sig mot mänskans grymhet i uppror och ge mänskan vad hon förtjänar för sina huseringar hos oss? Säg, är det

rätt, riktigt och tillåtet? Låter oss lagen fritt plåga, förfölja och motverka människan som huliganerna plågat, förföljt och med hänsynslöshet försökt utrota oss? Är det tillåtet att vi försvarar oss? Får vi försvara naturen, vårt hem, våra liv och vår värld och vår frihet och rätt emot människan? Får vi försvara oss såsom oss lyster? Och får vi som människan ock bruka vilka förfärliga medel som helst? Helgar målet vad medel som helst? Får vi bruka den hänsynslöshet emot människan som huliganerna brukar mot oss?"

"Detta är nu en kinkig juridisk och obekvämlig fråga," begynte en lärd gammal fiskgjuse att långsamt svara. "Men den satsen gäller i allmänhet för universum, att människan kan göra misstag. Hon kan göra vad som är fel, men naturen är ofelbar. Moder naturen kan aldrig begå något misstag. Vad människan gör är ej alltid rätt, men vad naturen gör är alltid rätt. Därav följer, att vad vi än gör är det rätt. Hur förfärliga och hänsynslösa och grymma och fasliga, onda, morallösa vi än må vara så kan ingen klandra oss för det, ty moder naturen berättigar allt. Allt är tillåtet för henne. Hon står ej under nå'n lag, och hon lyder ej någon moral. Hon står över allt sådant. Hon har aldrig fel. Hon är otadlig och oantastlig, hon står över allt som är mänskligt. Moraler och lagar och rättvisa och allting slikt gäller endast för människan. Moder naturen kan aldrig nås av någon rättvisa, ty hon kan ej göra någonting ont. Allt är gott vad hon gör vad hon än tar sig till. Hon är fullkomlig, fulländad, fri från allt ont och perfekt. Därför må hon ej nånsin betänka sig vad hon än gör, ty vad hon än må göra så är det blott riktigt och rätt. Endast människan kan vara ond, men naturen kan blott vara god. Hon är god hur förfärlig, förskräcklig och fasansfull, hemsk och omänsklig och ursinnig hon än må visa sig. Mänskan är icke perfekt, men naturen – hon är det."

"Det var den mest fasliga pratmakare till att upprepa sig," hördes någon skygg bivråk för sig kommentera.

"Det är så att vara jurist," sade en försynt ormvråk som höll sig i bakgrunden.

"Då kan man med andra ord," återtog förra örnen, "be det stora regnet att regna, så var liten bäck blir till forsande floder som rycker bort och sveper med sig allt mänskligt."

Men plötsligt kom en ny deltagare i konferensen. Han var icke väntad, ty han brukar sova om dagen, men nu kom han plötsligt ändå: det var jägaren av skogens otyg, de fula morallösa äckliga snuskiga kråkorna. Berguven landade mitt i det lysande sällskapet av allsköns örnar och falkar och vråkar och hökar och glador och fiskgjusar och till och med en from lammgam. Han talade så, vise och ärevärdige Berguven:

"Ursäkta mig att jag kommer för sent!"

"Ni var icke alls väntad. Vi tänkte ha ugglornas nattkonferens på bekvämare tid för er själva."

"Jag vet, men det har nu i Östersjön inträffat någonting fruktansvärt."

"Vad har väl människan nu hittat på?"

"Kom och se! Det är Alfåglarna som är mest illa ute. Kom fort med till Öland! Det är en alldeles förfärligt total katastrof."

De blev tvungna att avbryta alla förhandlingar. Frågorna bordlades genast, och Berguven lyfte och visade vägen.

De vise och gamle och ädle och härlige rovfåglarne sträckte ut sina vingar och flög över havet. De flög över Emsalö och över Porkkala och över Hangös förtrollade sandudd och över Gullkronafjärden och över det stormiga Åländska havet och följde så Sveriges kust emot söder. Snart nådde de Öland. Där varseblev de katastrofen. Det var än en gång ett grymt helt oförlåtligt och brottsligt ont utsläpp av olja. Där låg tjugo ton av fördärvliga smutsiga giftiga vätskan och mördade varje glad harmlös och underbar sjöfågel som kom i någon kontakt med det nattsvarta

onda. Rovfåglarnas första och mest kollektiva primärreaktion var ett trött: "Inte nu igen!"

Där var en stor hop av Alfåglar, som varit intet ont anande på väg mot norr mot sitt sommarland, lekarnas land, deras hemland. De hade sänkt sig emot havet att vila ett ögonblick och strax fått oljan i fjädrarna. Oljan förgjorde det skyddande fettlagret och trängde in på det dödsdömda djurets oskyddade hud. Sedan tog både vatten och kyla den samma av oljan grymt visade vägen in på djurets kropp. Snart förfrös stackars värnlösa menlösa och helt oskyldiga djuret. Så omkom ett antal av minst tjugo tusen oskyldiga alfåglar för svarta mordiska oljans skull, såsom en meningslös följd av den kortsynta människans fåfänga kärlek och ansvarslöshet med den onda förbannade oljan. Och den allra äldsta av örnarna talade:

"Människa, så som du struntar i alfågslars skuldlösa liv, så skall även naturen en dag uti framtiden strunta i ditt. Såsom du spiller olja i havet förutan att tänka ett dyft på de mördande följderna, så skall ock människorasens liv en dag i framtiden spillas och offras till mycket stor del. Oförnuftiga människor, ni har idag offrat hälften av alfågelsläktet, av enbart ond inkompetens, ansvarslöshet och dumhet. På samma sätt skall samma brister hos er leda till tragedier som värre är för eder själva. Ni har bara åsamkat ont med det medel som gavs er till godo. Naturen föraktar dig, vettlösa människa, som gjort dig till livets överman och överlägsne behärskare genom den intelligens, som du inte kan styra dig själv med, förbannade klåpare!"

Och nu skingrades rovfågelsflocken, och döende alfågslarna roppte ömkligt på hjälp. De skrek ut allt sitt ve och elände, men ingen fanns som kunde hjälpa dem. De voro dödens, och människan var det som givit dem döden. Så utrotades där vid Öland minst hälften av Alfågelsläktet, som aldrig i världen begått något ont.

17.

Vår vän Kungsörnen hade av Berguven hört, att det hände nå'nting uti sta'n Göteborg. Örnen flög därför dit. Och han fann, att i hela den väldiga staden fanns icke en blek droppe mjölk. Staden var utan mjölk. Örnen myste och log vid sig själv, och han tänkte, där han sakta seglade högt över staden:

"Du gröna förtrollade stad! Sköna sjöfartsstad, som alltid förr sände skepp över hela den ändlösa världen och ställde och styrde med din vana sjöfartsarm saker och ting över hela den blånande jorden, du var havens drottning. Du var alla hamnarnas hamn, hos dig fann varje skepp på vår jord hem och vila och trygghet, ty du var en vilosam härd. Du bestämde en hel del som skedde där ute på blå oceanerna och i de flesta av hamnar. Och nu är du just en skön moder för all världens handel och sjöfart, du mjölklösa stad! Dina varv voro smycken och prydnader, kostbara pärlor, juveler, smaragder och blå diamanter för världen. Du var något av världens havs egen livmoder, havsskeppens blå fostrarinna, en moder för all världens sjöfart, allt havs härskarinna fast i mindre grad än det anrika London. Jag vågar dock ändå välsigna dig sådan du är, lilla London, du grå stackars mjölklösa moder, du en gång så gröna livgivande modersfamn, modershamn för fartyg från hela världen. Du drabbade stad utan liv, utan arbete, stackars förfallande mjölklösa överansträngda bankrutta socialfall, var ändå välsignad, du en gång smaragd- och turkosgröna fridfulla älskliga drottning, du ädla förtjusande fiskstad vid Götalands flod!"

Och han flög över älven, det ljusblåa ljuvliga glittrande blänkande vattnet. Där skuttade visst uppå Ramberget en liten hare. Raskt dök örnen ner tusen meter och fångade haren och fick så sin lunch. Sedan seglade Kungsörnen ut över hamnen och höjde sig åter mot skyn och flög ut över ödsliga vilda förpinta oändliga skärgården. Men där kom en örn till mötes. En annan örn flög där emot honom utifrån havet. Så vacker han var! Vilka härliga, mäktiga, ljuvliga vingar han hade! Så mjukt, elegant, fint och säkert han flög! Ingen kan flyga så gravitetiskt och ädelt och högt

majestätiskt som en riktig rovfågel, och det är vackrare ju större han råkar vara, och denna örn råkade just vara den allra största. Men det var bestämt något välkänt, det var nå't bekant med den främmande örnen, som kom där emot honom. De styrde kosan rakt in på varandra. Så plötsligt igenkände Kungsörnen sin gamle vän och kollega. Han ropade:

"Havsörnen!"

"Kungsörnen!" ropade havsörnen genast igenkännande strax tillbaka. Och de flög tillsammans och slog sig ner på ett skär uti havet. Det var nära Fotö. Där frågade de mycket ivrigt totalt ut varandra, men havsörnen hade sett fridsrikets lustgård och paradisplats lika litet som Kungsörnen.

"Hav, endast hav har jag sett, endast eviga lidande svallande hav utav all världens sorger," förkunnade havsörnen. Örnarna fortsatte tala se'n om allting mellan vår jord och vår himmel. Men när de uttömt alla konversationsämnen kom åskan dundrande, stormvindar tjöto, och regnet kom forsande skvalande gisslande ner. Store Havsörnen sade:

"Ett sagolikt väder! Skall vi åter skiljas och fortsätta jakten på den obefintliga fridsvärlden, som ständigt undviker oss, eller skall vi ge upp, resignera och avbryta?"

"Vi måste fortsätta tills vi en dag äntligen finner den, men låt oss söka den mer effektivt hädanefter tillsammans. Du får leda mig över haven, och jag leder dig över land. Låt oss nu ta oss upp ovan ovädersmolnen!"

De lyfte. Men stormvindar kastade dem inåt land, och de fann sig snart tvingade att taga skydd under martallar ute vid Nordälvens mynning. Då kom till dem en liten saktmodig stämma ur vattnet:

"Säg, är det herr Havsörnen och hans vän Kungsörnen, som jag stämt möte med utanför Lofoten?"

Havsörnen sade: "Förvisso! Och du är den lax som för oss skulle utforska haven och söka att finna ett paradiset där. Säg, vad har du på resan till slut kommit fram till?"

"Ack, vänner! Det finns inget paradiset där det finns människor! Så lyder min slutkonklusion. Endast där icke människorna finns, där finns det alla tänkbara paradiser, och där finns lyckan och sällheten, renheten och allting gott. Överallt där ej människor finns, där finns det även bergsäkra paradiser. I varje skrymsle och klyfta och däld, på var ö och vart skär, i vart vatten, var älv, sjö och bäck, i var skog, hos vart träd där ej människan varit, och på varje berg, ja, på varje ren plätt där ej människor nosat och trampat och fjärtat finns det oförstörda och fridfulla paradiser. Där blott naturen är endast naturlig och icke förändrad av människor till ett enda grand, där finns det oförstörbara paradiser. Och sådan helig natur finns i hela vår värld överallt. Det blott gäller att akta sig för och att skylla allt vad människor heter. Ty människan är döden, fördärvet, den fria naturens odödliga fiende, ondskan och all tänkbar gudlöshet och mord och svek och förbannelse."

"Det är ej alls något nytt som du kommer med, lax!" sade havsörnen. "Allt vad du säger, det vet vi nog redan. Sök upp oss igen när du har något bättre att komma med. Ge dig iväg nu, förrän jag blir frestad att äta dig upp!"

"Du är lika omänsklig som människan!" sade den fromsinta laxen och dök och försvann.

Tysta var örnarna sedan en längre stund. Allt för dem doftade enbart av nederlag. Tydligt fanns det ej kvar i vår värld någon människofri säker plats, ingen fri natur kvar längre, utom i undantagsfall temporärt på de mest oåtkomliga ställen. De böjde sig nästan för resignationen. De kände det båda och tänkte med sorg samma sak.

"Jag bör nog återvända till hustrun min," mumlade havsörnen, "ty vi tycks här inte alls komma någonstans längre."

Och Kungsörnen sade till sin gode vän, ödesbroder och granne kollega:

"Jag tror, käre vän, att vår lax hade rätt i sitt tal om att paradiset finns överallt men blott var det ej finns några människor."

"Han var högst förnuftig och vis, vår högst vördade vän broder Lax. Men dock synes det mig att vi bör eftersträva nå't bättre."

"Du menar att det kanske i alla fall finns ett paradiset någonstans som aldrig människor kan komma till någonsin?"

"Ja, det är just vad jag menar. Och vi bör ej giva upp hoppet att finna det. Det lilla paradiset som broder Lax här har åsyftat är icke säkert och tryggt, ty om ock det blott fanns endast en enda mänska på jorden, så skulle ej hela vår jord vara säker mot honom. Nej, vad vi nu bör efterlysa är ett sant konkret heligt paradiset dit aldrig människor någonsin på något sätt kunna nå. Det bör vara vårt livsmål."

Så talade havsörnen, medan hans fru satt och väntade på honom ute på ett litet skär nära kusten. Hon hade ej gärna följt honom så hemskt nära staden. Men hon var ej ensam på skäret. Där stod en hel samling personer och skriade. Det var mest måsar och trutar och tärnor och labbar men likaså alkor och grisslor, havssulor och stormfåglar. Där var också någon skarv, någon tordmule och någon lom ibland ejdrar och årtor, dykänder och skrakar och sjöorrar bland andra havsfåglar. Alla så förde de ett ganska upprört och aktningvärt oväsen, men ingen mänska bekymrade sig om vad de hade för sig. Men de var hysteriska. Satt man så nära som havsörnsfrun såg man att allt inte var som det skulle med dem.

Varför högg de sig då i sin egen lekamen? Vad anledning hade de till att så hacka och misshandla, plåga och sarga sig själva? De skrek, och de skrek blott av smärta. De blödde ur sår som de själva tillfogat sig som gjorde ont och blott värre blev ju mer de hackade sig. Och ju värre det kliade, brände och sved, desto hårdare högg de med näbben sig själva i bröstet, och desto mer skrek de hysteriskt av smärta.

Men vadan ett sådant märkvärdigt beteende? De hade alla infunnit sig på denna kobbe för att dö tillsammans. De led alla av samma onda. De hade befläckats av olja. Ej långt därifrån låg en motorbåtshamn, och där låg båt vid båt lugnt parkerad, helt likgiltiga inför fåglarnas skriande fasa elände. Där låg de helt lugnt och lät sig läcka olja, bensin, annan smörja och skit i from väntan på människan, som en dag eller en vecka i året för nöjes skull skulle hantera dem och köra runt omkring skärgården med dem för att var och en ge sitt bidrag till nedsmutsningen till var ö och var fjärd. Dessa teg medan fåglarna skriade, bet sig och högg sig och blödde och ändå ej kom åt den olja som brände dem inne bland dunen och fjädrarna rakt in på huden. De gastade, skreko hjärtskärande, skriade vettlöst, hysteriskt, oroligt förtvivlat och med ett förintande pathos som aldrig tog slut. Ty de som till slut blödde till döds eller på annat sätt dog av köld eller kvävning blev var och en ersatta av tvenne nya nyss fläckade, som bar den klagande dödssången vidare ut över havet och världen, den skakande sången mot människan, om människan som gjorde vart paradiset omöjligt.

Slut.